

Bruxelles, 23.11.2017.
COM(2017) 693 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Izvješće o funkcioniranju europskog tržišta ugljika

Sadržaj

Popis pokrata i kratica.....	3
1. UVOD.....	5
2. INFRASTRUKTURA SUSTAVA EU-a ZA TRGOVANJE EMISIJSKIM JEDINICAMA	7
2.1. Obuhvat djelatnosti, postrojenja i zrakoplovnih operatora	7
2.2. Registar Unije i Dnevnik transakcija Europske unije (EUTL)	9
3. FUNKCIONIRANJE TRŽIŠTA UGLJIK 2016.....	10
3.1. Ponuda: emisijske jedinice puštene u optjecaj.....	11
3.1.1. Kvota	11
3.1.2. Izdane emisijske jedinice.....	13
3.1.3. Međunarodne jedinice.....	23
3.2. Potražnja: Emisijske jedinice povučene iz optjecaja	25
3.3. Ravnoteža ponude i potražnje	25
4. ZRAKOPLOVSTVO	29
5. NADZOR TRŽIŠTA	31
5.1. Pravna priroda i fiskalni tretman emisijskih jedinica	32
6. PRAĆENJE, IZVJEŠĆIVANJE I VERIFIKACIJA EMISIJA.....	33
7. PREGLED ADMINISTRATIVNOG UREĐENJA.....	36
8. USKLAĐENOST I PROVEDBA.....	37
9. ZAKLJUČCI I IZGLEDI	39
PRILOG	40

Popis pokrata i kratica

AVR	Uredba o akreditaciji i verifikaciji
CA	Nadležno tijelo
CCS	Hvatanje i skladištenje ugljika
CDM	Mehanizam čistog razvoja
CER	Jedinica ovjerenog smanjenja emisije
CORSIA	Sustav za neutralizaciju i smanjenje emisija ugljika za međunarodno zrakoplovstvo
EA	Europska organizacija za akreditaciju
EGP	Europski gospodarski prostor
EEX	<i>European Energy Exchange</i>
EIB	Europska investicijska banka
ERU	Jedinica smanjenja emisije
ETS EU-a	Sustav Europske unije za trgovanje emisijskim jedinicama
EUTL	Dnevnik transakcija Europske unije
GHG	Staklenički plin
ICAO	Međunarodna organizacija civilnog zrakoplovstva
ICE	<i>ICE Future Europe</i>
JI	Zajednička provedba
MAR	Uredba o zlouporabi tržišta
MiFID2	Direktiva o tržištima financijskih instrumenata
MRR	Uredba o praćenju i izvješćivanju
MRV	Praćenje, izvješćivanje i verifikacija
MRVA	Praćenje, izvješćivanje, verifikacija i akreditacija
MSR	Rezerva za stabilnost tržišta
NAB	Nacionalno akreditacijsko tijelo

NER	Rezerva za nove sudionike
PFC	Perfluorouglici
RES	Obnovljivi izvori energije
TNAC	Ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju

1. UVOD

Sustav EU-a za trgovanje emisijskim jedinicama (ETS EU-a) temelj je strategije EU-a za smanjenje emisija stakleničkih plinova iz industrije i energetskog sektora od 2005. godine. Njime se znatno pridonosi postizanju cilja EU-a da se do 2020. smanje emisije stakleničkih plinova za 20 % u odnosu na razine iz 1990. Iako je EU na dobrom putu da nadmaši taj cilj¹, potrebno je osigurati stalan napredak² da bi se emisije stakleničkih plinova smanjile za najmanje 40 % do 2030., kako je predviđeno okvirom EU-a za klimatsku i energetska politiku do 2030. Taj će se domaći cilj za 2030. postići zajedničkim djelovanjem EU-a s pomoću smanjenja u sektorima obuhvaćenima ETS-om i ostalim sektorima. Međutim, djelotvoran i reformiran ETS EU-a činit će glavni mehanizam za ispunjenje tog cilja smanjenjem emisija stakleničkih plinova za 43 % u odnosu na razine iz 2005. u sektorima obuhvaćenima ETS-om EU-a.

Kako bi se omogućilo da ETS EU-a ostvari taj cilj, Komisija je u srpnju 2015. podnijela zakonodavni prijedlog³ za reformu ETS-a EU-a za četvrto razdoblje trgovanja (2021.–2030.). Nakon opsežnog postupka trijaloga⁴ politički dogovor o prijedlogu postignut je početkom studenoga 2017.

Ovo Izvješće o funkcioniranju europskog tržišta ugljika podnosi se u skladu sa zahtjevima iz članka 10. stavka 5. i članka 21. stavka 2. Direktive 2003/87/EZ⁵ (Direktiva o ETS-u EU-a). Kako je propisano Direktivom, cilj je izvješća pružanje redovitoga godišnjeg pregleda razvoja europskog tržišta ugljika.

Tablica 1.: Izvješća o tržištu ugljika objavljena tijekom prethodnih godina⁶

Referentni dokument	Obuhvaćeno razdoblje	Politički kontekst
COM(2012) 652	2008.–2011.	procijeniti potrebu za zakonodavnim djelovanjem s obzirom na rastući višak emisijskih jedinica
COM(2015) 576	2013.–2014.	prvo izvješće o stanju energetske unije
COM(2017) 48	2015.	drugo izvješće o stanju energetske unije

Ovim Izvješćem obuhvaćena je 2016. godina, ali predstavljene su i određene inicijative predložene ili dogovorene 2017. Ovo Izvješće za razliku od prethodnog sadržava novo

¹ Razine emisija stakleničkih plinova EU-a 2015. već su bile 22 % niže od razina iz 1990.

² U skladu s nacionalnim predviđanjima, emisije će se i dalje smanjivati do 2020., ali bit će potrebno provesti dodatne politike da bi se ostvario cilj za 2030.

³ COM (2015) 337, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52015PC0337>

⁴ Trijalozni su neformalni tripartitni sastanci na kojima sudjeluju predstavnici Europskog parlamenta, Vijeća EU-a i Komisije.

⁵ Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ, SL L 275, 25.10.2003., str. 32.

⁶ Izvješća objavljena tijekom prethodnih godina dostupna su ovdje:

https://ec.europa.eu/clima/policies/ets_en#tab-0-1

poglavlje o sustavima kompenzacije za neizravne troškove ugljika te informacije o pokazatelju viška u okviru rezerve za stabilnost tržišta prvi put objavljenom u svibnju 2017. Ako nije drukčije navedeno, ovo se Izvješće temelji na javno dostupnim podacima koji su Komisiji bili na raspolaganju do 30. lipnja 2017.

Opće i opisne informacije o različitim aspektima ETS-a EU-a navedene su u uokvirenom tekstu.

2. INFRASTRUKTURA SUSTAVA EU-a ZA TRGOVANJE EMISIJSKIM JEDINICAMA

2.1. Obuhvat djelatnosti, postrojenja i zrakoplovnih operatora

ETS EU-a funkcionira u 31 zemlji Europskog gospodarskog prostora (EGP). Ograničava emisije iz gotovo 11 000 elektrana i proizvodnih postrojenja te nešto više od 500 zrakoplovnih operatora koji lete između zračnih luka Europskog gospodarskog prostora. Njime je obuhvaćeno oko 45 % emisija stakleničkih plinova EU-a.

Od treće faze (2013.–2020.)* sektori sa stacionarnim postrojenjima uređeni ETS-om EU-a su energetske intenzivne industrijske grane, uključujući elektrane i ostala postrojenja za izgaranje s nazivnom ulaznom toplinskom vrijednošću većom od 20 MW (osim postrojenja za zbrinjavanje opasnog ili komunalnog otpada), naftne rafinerije, koksne peći, željezare i čeličane, cementare, ciglane, postrojenja za proizvodnju stakla, vapna, keramike, papirne mase, papira i kartona te aluminijska, petrokemijska postrojenja, postrojenja za proizvodnju amonijaka, dušične i adipinske kiseline, glioksala i glioksilne kiseline, postrojenja za hvatanje CO₂ te transport cjevovodima i geološko skladištenje CO₂.

Kad je riječ o zrakoplovstvu, ETS-om EU-a bili su obuhvaćeni samo letovi unutar Europskog gospodarskog prostora do kraja 2016., do donošenja globalnog pristupa Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva. U listopadu 2016. Međunarodna organizacija civilnog zrakoplovstva prihvatila je Rezoluciju o uvođenju sustava za neutralizaciju i smanjenje emisija ugljika za međunarodno zrakoplovstvo s početkom 2021. S obzirom na to Komisija je predložila da se pristup uzimanja u obzir samo Europskog gospodarskog prostora nastavi i nakon 2016. (vidjeti odjeljak 4.).

ETS-om EU-a obuhvaćene su emisije ugljikova dioksida (CO₂) i dušikova oksida (N₂O) iz ukupne proizvodnje dušične, adipinske i glioksilne kiseline i glioksala te emisije perfluorouglijika (PFC) iz proizvodnje aluminijska. Iako je sudjelovanje u ETS-u EU-a obvezno, u nekim su sektorima obuhvaćena samo postrojenja koja premašuju određenu veličinu. Štoviše, zemlje sudionice mogu izuzeti mala postrojenja iz sustava ako su uspostavljene mjere kojima će se njihove emisije smanjiti za količinu koja odgovara količini emisija koje bi se smanjile da su postrojenja obuhvaćena ETS-om EU-a. Zemlje sudionice, osim toga, mogu dodati još sektora i stakleničkih plinova u ETS EU-a.

* Informacije o 1. i 2. fazi ETS-a EU-a dostupne su ovdje: https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/pre2013_hr

Prema izvješćima koje su zemlje sudionice⁷ podnijele 2017. u skladu s člankom 21., u 2016. bilo je ukupno 10 790 dopuštenih postrojenja, a 2015. ih je bilo oko 10 950 te prethodne godine oko 11 200.

Kao što je bio slučaj prethodnih godina, u okviru aktivnosti ETS-a EU-a 2016. i dalje je najvećim dijelom dolazilo do izgaranja fosilnih goriva. Međutim, 29 zemalja (27 zemalja 2015.) navelo je da se upotrebljava i biomasa u 2 079 postrojenja (19 % svih postrojenja). Samo dvije zemlje (Lihtenštajn i Malta) nisu navele upotrebu biomase.⁸ Emisije iz biomase 2016. iznosile su oko 141 milijun tona CO₂ (8 % emisija prijavljenih u ETS-u EU-a), a 2015. oko 125 milijuna tona CO₂ (oko 7 % emisija prijavljenih u ETS-u EU-a). Kao i prošle godine, Njemačka i Švedska prijavile su malu uporabu biogoriva triju zrakoplovnih operatora (četiri operatora 2015.)⁹.

Podaci za 2016. pokazuju da je u okviru kategorija postrojenja na temelju godišnjih razina emisija¹⁰ kao i prethodnih godina 72 % postrojenja bilo A kategorije, gotovo 21 % B kategorije, a samo nešto više od 7 % C kategorije. Više od 6 202 postrojenja navedeno je kao „postrojenja s niskim emisijama” (57,5 % ukupnog broja).

Postrojenja u ETS-u EU-a koja uključuju aktivnosti izgaranja prisutna su u svim zemljama sudionicama, a u većini tih zemalja prisutno je rafiniranje nafte, proizvodnja čelika, cementa, vapna, stakla i keramike te proizvodnja papirne mase i papira. U pogledu aktivnosti ETS-a EU-a koje su dodatno navedene za emisije stakleničkih plinova koji nisu CO₂, prijavljeno je da su dozvole izdane za primarni aluminijski i perfluorouglik u 13 zemalja (Francuska, Grčka, Island, Italija, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Ujedinjena Kraljevina), a za proizvodnju dušične kiseline i N₂O u 21 zemlji (iznimke su Cipar, Danska, Estonija, Irska, Island, Latvija, Lihtenštajn, Luksemburg, Malta i Slovenija). Ostali sektori N₂O navedeni su u trima zemljama za proizvodnju adipinske kiseline (Francuska, Italija, Njemačka) te dvjema zemljama za proizvodnju glioksala i glioksilne kiseline (Francuska, Njemačka). Kao i prošle godine Francuska i Norveška navele su aktivnosti hvatanja i skladištenja CO₂.

Mogućnost izuzimanja malih onečišivača iz ETS-a EU-a u skladu s člankom 27. Direktive o ETS-u EU-a primijenilo je osam zemalja (Francuska, Hrvatska, Island, Italija, Njemačka, Slovenija, Španjolska, Ujedinjena Kraljevina). Kao i 2015. izuzete emisije u 2016. iznose oko 4 milijuna tona CO₂ (oko 0,22 % ukupnih verificiranih emisija).

---

⁷ Za upućivanje na izvješća u skladu s člankom 21. „zemlje sudionice” ili jednostavno „zemlje” obuhvaćaju 28 država članica EU-a i države EGP-a (Island, Norveška i Lihtenštajn).

⁸ Za emisije iz biomase u ETS-u EU-a primjenjuje se nulta stopa, tj. emisije se moraju prijaviti, ali nije potrebno predati emisijske jedinice.

⁹ Emisije prijavljene u skladu s člankom 21. u pogledu uporabe biogoriva iznose 0,04 % ukupnih emisija uključenih zrakoplovnih operatora.

¹⁰ Vidjeti Uredbu Komisije (EU) br. 601/2012 od 21. lipnja 2012. o praćenju i izvješćivanju o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 181, 12.7.2012., str. 30., prema kojoj postrojenja C kategorije godišnje ispuštaju više od 500 000 tona CO₂e, postrojenja B kategorije od 500 000 do 50 000 tona CO₂e, a postrojenja A kategorije manje od 50 000 tona CO₂e. Nadalje, „postrojenja s niskim emisijama” čine podskup u okviru postrojenja A kategorije koja ispuštaju manje od 25 000 tona CO₂e godišnje.

Prema podacima podnesenima 2017. u skladu s člankom 21. dosad je sedam zemalja (Belgija, Danska, Francuska, Hrvatska, Lihtenštajn, Litva, Mađarska) iskoristilo odredbu iz članka 13. Uredbe Komisije (EU) br. 601/2012 („Uredba o praćenju i izvješćivanju”) kojom se dopušta upotreba pojednostavnjenih planova praćenja u niskorizičnim slučajevima za stacionarna postrojenja. Od 2015. pridružila se samo Danska. U slučaju zrakoplovnih operatora s niskim emisijama četiri su zemlje prijavile uporabu te odredbe (Belgija, Finska, Island i Poljska), pri čemu se Belgija pridružila od 2015.

Kad je riječ o pokrivenosti zrakoplovnih operatora, navedeno je da su 2016. plan za praćenje imala 503 zrakoplovna operatora (524 operatora 2015. i 611 operatora 2014.). Taj podatak upućuje na to da se broj zrakoplovnih operatora u ETS-u EU-a stabilizira. Gotovo 60 % (300) navedenih operatora komercijalni su operatori, a ostalih 40 % (203) nekomercijalni su operatori.¹¹ Ukupno 249 operatora (gotovo 50 %) svrstano je u male onečišćivače (274 (52 %) 2015. godine i 329 (54 %) 2014. godine).

2.2. Registar Unije i Dnevnik transakcija Europske unije (EUTL)

U Registru Unije i Dnevniku transakcija Europske unije (EUTL) prate se vlasništvo općih i zrakoplovnih emisijskih jedinica i transakcije povezane s emisijskim jedinicama bilježenjem količine u vlasništvu na računima i transakcije među računima. Upravljanje i održavanje u nadležnosti je Komisije, a nacionalni administratori registra u svakoj od 31 zemlje sudionice i dalje služe kao kontaktno mjesto za predstavnike više od 15 000 računa (poduzeća ili fizičkih osoba).

Stacionarna postrojenja i zrakoplovni operatori imaju račune u Registru Unije, dok se u EUTL-u automatski provjeravaju, bilježe i odobravaju sve transakcije među računima te se tako jamči da su svi prijenosi u skladu s pravilima ETS-a EU-a. Tako pružaju europskim onečišćivačima, trgovcima i 31 nacionalnom tijelu sredstvo za provođenje aktivnosti u ETS-u EU-a: dodjeljivanje besplatnih emisijskih jedinica operatorima stacionarnih postrojenja i zrakoplovnim operatorima, bilježenje emisija, odobravanje onečišćivačima, profesionalnim trgovcima i fizičkim osobama da provedu dovršene trgovinske transakcije prebacivanjem emisijskih jedinica između računa i odobravanje onečišćivačima da nadoknade svoje emisije predajom emisijskih jedinica.

*Odluka br. 406/2009/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o naporima koje poduzimaju države članice radi smanjenja emisija stakleničkih plinova u cilju ostvarenja ciljeva Zajednice u vezi sa smanjenjem emisija stakleničkih plinova do 2020. godine, SL L 140, 5.6.2009., str. 136.

Registar Unije nastavio je 2016. pružati pouzdane usluge europskim onečišćivačima (stacionarnim postrojenjima i zrakoplovnim operatorima), trgovcima i nacionalnim tijelima.

¹¹ Zračni prijevoznik za prijevoz putnika koji pruža usluge široj javnosti primjer je komercijalnog zrakoplovnog operatora. Zrakoplovni operator u privatnom vlasništvu primjer je nekomercijalnog zrakoplovnog operatora.

U registar je uvedeno nekoliko tehničkih poboljšanja i poboljšanja u pogledu upotrebljivosti. Navedena poboljšanja odnose se na aspekte korištenja, račune i transakcije te na sustav za provjeru autentičnosti, koji je znatno poboljšan te je postao EU LOGIN.

U ljeto 2017. Komisija je provela anketu o korisničkom sučelju Registra Unije i zatražila od korisnika da dostave svoje mišljenje o trenutnom funkcioniranju sučelja. Cilj je bio daljnje poboljšanje korisničkog iskustva u vezi s Registrom.

3. FUNKCIONIRANJE TRŽIŠTA UGLJIKA 2016.

U ovom poglavlju navedene su informacije o aspektu ponude i potražnje ETS-a EU-a. Odjeljak o ponudi sadržava informacije o kvotama, besplatnom dodjeljivanju, programu NER 300, dražbama i odstupanju od trgovanja svim jedinicama na dražbama za energetske sektor i upotrebi međunarodnih jedinica. Poglavlje o sustavima kompenzacije za neizravne troškove ugljika novi je element u ovogodišnjem izvješću.

Kad je riječ o potražnji, pružene su informacije o broju verificiranih emisija i metodama postizanja ravnoteže ponude i potražnje emisijskih jedinica, kao što je rezerva za stabilnost tržišta.

3.1. Ponuda: emisijske jedinice puštene u optjecaj

3.1.1. Kvota

Kvota je apsolutna količina stakleničkih plinova koja može biti ispuštena u sustav a da se osigura ispunjenje cilja smanjenja emisija te da odgovara broju emisijskih jedinica puštenih u optjecaj tijekom razdoblja trgovanja. U trećoj fazi kvota se primjenjuje na razini EU-a, čime se zamjenjuje prethodni sustav nacionalnih kvota.

Kvota za emisije iz stacionarnih postrojenja za 2013. utvrđena je u iznosu od 2 084 301 856 emisijskih jedinica. Kvota se svake godine smanjuje linearnim faktorom smanjenja od 1,74 % prosječne ukupne količine emisijskih jedinica izdanih svake godine u razdoblju 2008.–2012., čime se jamči da broj emisijskih jedinica koje stacionarna postrojenja mogu upotrebljavati bude 21 % niži 2020. nego 2005.

Kvota za zrakoplovni sektor izvorno je utvrđena u količini od godišnje 210 349 264 zrakoplovne emisijske jedinice, što je 5 % niže od prosječne godišnje razine zrakoplovnih emisija za razdoblje 2004.–2006. Kvota je 1. siječnja 2014. povećana za 116 524 zrakoplovnih emisijskih jedinica radi prilagodbe pristupanju Hrvatske ETS-u EU-a. Ta je kvota trebala odražavati zakonodavstvo iz 2008.* u okviru kojeg je zrakoplovstvo obuhvaćeno ETS-om EU-a te u kojem se navodi da će svi letovi prema EGP-u i unutar njega biti obuhvaćeni ETS-om EU-a. Međutim, područje primjene ETS-a EU-a privremeno je bilo ograničeno na letove unutar EGP-a u razdoblju od 2013. do 2016. kako bi se pružila potpora razvoju globalne mjere Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva. Stoga je broj zrakoplovnih emisijskih jedinica puštenih u optjecaj u razdoblju 2013.–2016. bio znatno niži od izvorne kvote. Uzimajući u obzir napredak globalne mjere u listopadu 2016., Komisija je predložila da se trenutačni pristup nastavi primjenjivati i nakon 2016. (vidjeti odjeljak 4.).

* Direktiva 2008/101/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ radi uključivanja zrakoplovnih djelatnosti u sustav trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice.

U tablici 2. prikazani su iznosi kvota za stacionarna postrojenja i godišnji broj zrakoplovnih emisijskih jedinica puštenih u optjecaj¹² za svaku godinu tijekom treće faze ETS-a EU-a.

¹² Broj zrakoplovnih emisijskih jedinica puštenih u optjecaj 2013. posljedica je uporabe pristupa „odozdo prema gore”, počevši od besplatnog dodjeljivanja (utvrđenog primjenom referentnih vrijednosti na temelju aktivnosti operatora unutar EGP-a). Broj emisijskih jedinica koje se prodaju na dražbama dobiva se na temelju činjenice da bi besplatno dodjeljivanje (uključujući posebnu rezervu za naknadnu raspodjelu brzorastućim zrakoplovnim operatorima i novim sudionicima) trebalo iznositi 85 % ukupnog broja, dok bi dražbe trebale iznositi 15 %.

Tablica 2.: Kvota ETS-a EU-a za razdoblje 2013.–2020.

Godina	Godišnja kvota (<i>postrojenja</i>)	Godišnje zrakoplovne emisijske jedinice puštene u optjecaj¹³
2013.	2 084 301 856	32 455 312
2014.	2 046 037 610	41 681 025
2015.	2 007 773 364	48 543 026
2016.	1 969 509 118	38 034 475
2017.	1 931 244 873	37 833 819 ¹⁴
2018.	1 892 980 627	
2019.	1 854 716 381	
2020.	1 816 452 135	

¹³ Broj zrakoplovnih emisijskih jedinica puštenih u optjecaj 2017., 2018., 2019. i 2020. ovisit će o ishodu zakonodavnog prijedloga Komisije (vidjeti odjeljak 4.).

¹⁴ Prikazani iznosi za dražbe odnose se na kolovoz 2017. (vidjeti odjeljak 4.).

3.1.2. Izdane emisijske jedinice

3.1.2.1. *Besplatno dodjeljivanje*

Iako dražbe u trećoj fazi predstavljaju osnovni način za dodjelu emisijskih jedinica poduzećima koja sudjeluju u ETS-u EU-a, znatan broj emisijskih jedinica i dalje se dodjeljuje besplatno do 2020. i nakon toga. Primjenjuju se sljedeća načela:

- proizvodnja električne energije više ne prima besplatne emisijske jedinice;
- emisijske jedinice raspodjeljuju se besplatno prema pravilima usklađenima na razini EU-a;
- besplatno dodjeljivanje temelji se na referentnim vrijednostima učinkovitosti kako bi se osnažili poticaji smanjivanja emisija stakleničkih plinova i nagradila najučinkovitija postrojenja;
- utvrđena je i rezerva za nove sudionike (NER) koja iznosi 5 % ukupne količine emisijskih jedinica u trećoj fazi.

Besplatno dodjeljivanje omogućeno je industrijskim postrojenjima da bi se uklonio potencijalni rizik od istjecanja ugljika (situacije u kojima poduzeća zbog troškova povezanih s klimatskim politikama EU-a premještaju proizvodnju u treće zemlje s manje strogim ograničenjima emisija stakleničkih plinova, što može uzrokovati povećanje njihovih ukupnih emisija). Sektori i podsektori za koje se smatra da su izloženi znatnom riziku od istjecanja ugljika uvršteni su na popis sektora izloženih riziku od istjecanja ugljika*, koji trenutačno obuhvaća razdoblje 2015.–2019.

* Trenutačni popis sektora izloženih riziku od istjecanja ugljika dostupan je ovdje: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX%3A32014D0746>

Tijekom treće faze 39 % ukupne količine dostupnih emisijskih jedinica besplatno će se dodijeliti za toplinu koju proizvode industriji i postrojenjima za proizvodnju električne energije. Taj će se udjel dodatno povećati do 2020. zbog dodjeljivanja novim sudionicima. Ne može se odrediti koliko će se rezervi za nove sudionike upotrijebiti u godinama koje dolaze. Međutim, u procjeni učinka¹⁵ koju je 2015. provela Komisija navedeno je da se u skladu s trendovima očekuje da će se besplatno dodatno dodijeliti najviše 2 % kvote iz rezerve za nove sudionike. Stoga se očekuje da će tijekom treće faze besplatno dodjeljivanje biti oko 41 % ukupnog iznosa. Nadalje, oko 2 % ukupnih kvota upotrebljava se za financiranje uvođenja inovativnih tehnologija s niskim emisijama ugljika u okviru programa NER 300.¹⁶ Stoga udjel za ponudu na dražbi u trećoj fazi iznosi 57 %.

Nova postrojenja i postrojenja koja znatno povećavaju kapacitet prihvatljiva su u trećoj fazi za dodatna besplatna dodjeljivanja iz rezervi za nove sudionike. Početna količina jedinica u rezervi za nove sudionike nakon oduzimanja 300 milijuna jedinica za program NER 300 iznosila je 480,2 milijuna emisijskih jedinica. Rezervirano je 139,9 milijuna emisijskih

¹⁵ SWD(2015) 135 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/revision/docs/impact_assessment_en.pdf

¹⁶ NER 300 je program financiranja inovativnih pokaznih projekata proizvodnje energije s niskim emisijama ugljika koji se financira sredstvima nastalim monetizacijom 300 milijuna emisijskih jedinica iz rezervi za nove sudionike (vidjeti odjeljak 3.1.2.2.).

jedinica za 654 postrojenja za cijelu treću fazu.¹⁷ Preostalih 340,3 milijuna emisijskih jedinica iz rezervi za nove sudionike može se raspodijeliti u budućnosti. Međutim, očekuje se da se znatna količina tih emisijskih jedinica neće dodijeliti.

Do lipnja 2017. dodjeljivanje je smanjeno za oko 301,9 milijuna jedinica zbog postrojenja koja su zatvorena ili su smanjila proizvodnju ili proizvodne kapacitete u odnosu na kapacitete koji su prvotno uzeti u obzir pri izračunavanju dodjeljivanja u trećoj fazi.

Tablica 3.: Broj emisijskih jedinica (u milijunima) besplatno dodijeljenih industrijskom sektoru od 2013. do 2017.¹⁸

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Besplatno dodjeljivanje¹⁹ (28 članica EU-a + države EGP-a i EFTA-e)	903,0	874,8	847,6	821,3	796,2
Dodjeljivanja iz rezerve za nove sudionike (nova ulaganja i povećanje kapaciteta)	11,2	14,6	17,3	18,3	17,6
Besplatne emisijske jedinice koje nisu dodijeljene zbog zatvaranja postrojenja ili promjena u proizvodnji ili proizvodnim kapacitetima	40,2	58,6	69,9	65,5	67,5

Budući da je potražnja za besplatnim dodjeljivanjima premašila dostupnu količinu, dodjeljivanje za sva postrojenja u ETS-u EU-a smanjeno je za isti postotak primjenom „međusektorskog faktora korekcije” (u skladu s Direktivom o ETS-u EU-a). Faktor korekcije izračunan je kao smanjenje besplatnog dodjeljivanja od oko 6 % u 2013.; godišnje se povećava dok ne dosegne oko 18 % 2020.

Dana 28. travnja 2016. Sud Europske unije²⁰ donio je odluku da se od 1. ožujka 2017. poništavaju vrijednosti međusektorskog faktora korekcije utvrđene u Odluci Komisije

¹⁷ Prikazani iznosi odnose se na srpanj 2017.;

https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/allowances/docs/170711_status_table_ner.pdf

¹⁸ Podaci uključuju obavijesti zaprimljene do srpnja 2017. i mogu podlijegati znatnim izmjenama zbog naknadno podnesenih obavijesti država članica.

¹⁹ Početna količina prije smanjenja navedenih u tablici u nastavku.

²⁰ Presuda Suda od 28. travnja 2016. u spojenim predmetima C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 i od C-391/14 do C-393/14 Borealis Polyolefine GmbH i ostali protiv Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft i ostalih, EU:C:2016:311.

2013/448/EU (vidjeti Dodatak 5. Prilogu). Stoga je Komisija 24. siječnja 2017. revidirala vrijednosti utvrđene u toj odluci²¹ kako bi ih uskladila s presudom Suda.

---

²¹ Odluka Komisije 2017/126/EU, SL L 19, 25.1.2017., str. 93.

3.1.2.2. Program NER 300

NER 300 je opsežan program financiranja inovativnih pokaznih projekata proizvodnje energije s niskim emisijama ugljika. Usmjeren je na pokazivanje za okoliš sigurne tehnologije za hvatanje i skladištenje ugljika (CCS) i tehnologije inovativnih obnovljivih izvora energije (RES) na komercijalnoj razini u EU-u.

NER 300 financira se sredstvima nastalim monetizacijom 300 milijuna emisijskih jedinica izdvojenih iz rezerve za nove sudionike za treću fazu ETS-a EU-a. Sredstva nastala monetizacijom dodijeljena su za projekte odabrane u dva kruga poziva na podnošenje prijedloga u prosincu 2012. i srpnju 2014.

U dva kruga poziva na podnošenje prijedloga dodijeljena sredstva za 38 projekata RES-a i 1 projekt CCS-a iznosila su 2,1 milijardu EUR te je obuhvaćeno 20 država članica EU-a. Od navedenih projekata četiri su projekta već u tijeku: BEST, projekt proizvodnje energije iz biomase, u Italiji; Verbiostraw, projekt proizvodnje energije iz biomase, u Njemačkoj; Windpark Blaiken u Švedskoj te od 1. srpnja 2017. odobalna vjetroelektrana Veja Mate u njemačkome Sjevernom moru.

Dosad je ukupno 13 projekata donijelo završnu odluku o ulaganju, a četiri su projekta poništena. Komisija je predložila da se nepotrošena sredstva iz poništenih projekata u iznosu od najmanje 436 milijuna EUR ponovno investiraju u postojeće financijske instrumente, primjerice u pokazne projekte proizvodnje energije (EDP) u okviru Innovfina i dužnički instrument u okviru Instrumenta za povezivanje Europe kojima upravlja Europska investicijska banka (EIB). U tu su svrhu države članice u svibnju 2017. u okviru Odbora za klimatske promjene odobrile odgovarajuću izmjenu²² Odluke o Programu NER 300.²³

Tablica 4.: Projekti programa NER 300 dodijeljeni u prvom i drugom pozivu na podnošenje prijedloga²⁴

	Prvi poziv na podnošenje prijedloga	Drugi poziv na podnošenje prijedloga
Planirani projekti	1	17
Projekti za koje je donesena završna odluka	11	2
Projekti u tijeku	4	0
Povučeni projekti	4	0
Ukupno	20	19

²² https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/lowcarbon/ner300/docs/2017_draft_amendment_post_ccc_en.pdf

²³ Odluka Komisije 2010/670/EU, SL L 290, 6.11.2010., str. 39.

²⁴ U skladu s Odlukom Komisije 2010/670/EU, u projektima dodijeljenima u prvom pozivu na podnošenje prijedloga završna odluka o ulaganju mora se postići do kraja 2016., a za projekte dodijeljene u drugom pozivu na podnošenje prijedloga to se mora učiniti do kraja lipnja 2018.

Ne predviđa se objavljivanje daljnjih poziva na podnošenje prijedloga u okviru Programa NER 300. Komisija je sada usmjerena na provedbu²⁵ projekata odabranih za financiranje i brzo ponovno investiranje nepotrošenih sredstava.

3.1.2.3. *Kompenzacija za neizravne troškove ugljika*

Prema objašnjenju iz odjeljka 3.1.2.1., energetske intenzivne industrije za koje se smatra da su izložene riziku od istjecanja ugljika prihvatljive su za besplatne emisijske jedinice kako bi se pokrili njihovi izravni troškovi ugljika. Osim toga, države članice EU-a mogu dodijeliti državnu potporu nekim industrijama koje su veliki potrošači električne energije radi kompenzacije neizravnih troškova ugljika, primjerice povećanjem cijena električne energije koje proizvođači električne energije primjenjuju zbog ETS-a EU-a.

Kako bi se zajamčila usklađena primjena kompenzacije za neizravne troškove ugljika u svim državama članicama i smanjilo narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu, Komisija je donijela smjernice za državne potpore* u okviru ETS-a EU-a za razdoblje 2013.–2020. U smjernicama se, među ostalim, utvrđuju prihvatljivi sektori i maksimalni iznosi kompenzacije za neizravne troškove ugljika. Državna potpora dodijeljena u tu svrhu djelomična je i s vremenom se smanjuje** te su stoga zadržani poticaji za električnu učinkovitost i prijelaz na „zelenu” električnu energiju, u skladu s ciljevima ETS-a EU-a.

* Smjernice o određenim mjerama državne potpore u kontekstu trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova nakon 2012., SL C158, 5.6.2012., str. 4.

** Maksimalni udjel prihvatljivih troškova smanjuje se s 85 % za razdoblje 2013.–2015. na 75 % za razdoblje 2019.–2020.

Komisija je do danas odobrila 10 programa državnih potpora kompenzacije za neizravne troškove ugljika. U tablici 5. prikazan je sažetak sustava kompenzacije za neizravne troškove ugljika odobrenih od 2013.

Tablica 5.: Sustavi kompenzacije za neizravne troškove ugljika odobreni u okviru Smjernica o ETS-u iz 2012.²⁶

Država članica	Odobrena gornja granica sustava kompenzacije za neizravne troškove ugljika / (prosječna godišnja odobrena gornja granica) u milijunima	Trajanje programa	Prihodi od dražbi država članica za 2016. (isključujući zrakoplovne emisijske jedinice) u milijunima
UK	113 GBP ²⁷ / (13–50)	2013.–2020.	419 EUR
DE	756 EUR ²⁸ / (203–350)	2013.–2020.	846 EUR

²⁵ Interaktivna karta provedbe projekata dostupna je ovdje: <https://setis.ec.europa.eu/NER300>

²⁶ Inačice svih odluka bez povjerljivih podataka dostupne su na internetskoj stranici Glavne uprave za tržišno natjecanje: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?clear=1&policy_area_id=3

²⁷ Predviđeni proračun odnosi se na 2013.–2015.

BE	113 EUR ²⁹ / (38)	2013.–2020.	107 EUR
NL	156 EUR ³⁰ / (78)	2013.–2020.	142 EUR
EL	160 EUR ³¹ / (40)	2013.–2020.	147 EUR
LT	13,1 EUR / (1–3)	2014.–2020.	21 EUR
SK	250 EUR / (35)	2014.–2020.	65 EUR
FR	364 EUR / (61)	2015.–2020.	231 EUR
FI	149 EUR / (30)	2016.–2020.	71 EUR
ES	5 EUR / (1–3)	2013.–2015.	365 EUR
	106 EUR / (6–25)	2016.–2020.	

3.1.2.4. *Dražbe emisijskih jedinica*

Od treće faze ETS-a EU-a dražbe na primarnom tržištu osnovni su način dodjeljivanja emisijskih jedinica. Tijekom te faze na dražbama se prodaje više od polovine emisijskih jedinica, a taj se omjer stalno povećava tijekom razdoblja trgovanja. Dražbe su uređene Uredbom o dražbama*, u kojoj su utvrđeni raspored, upravljanje i drugi aspekti načina održavanja dražbi kako bi se zajamčio otvoren, transparentan, usklađen i nediskriminirajući postupak.

* Uredba Komisije (EU) br. 1031/2010 od 12. studenoga 2010. o rasporedu, upravljanju i drugim aspektima dražbi emisijskih jedinica stakleničkih plinova prema Direktivi 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice, SL L 302, 18.11.2010., str. 1.

Dražbe su se tijekom izvještajnog razdoblja odvijale na sljedećim dražbovnim platformama:

- *European Energy Exchange AG* („EEX”), koji zastupa kao zajednička dražbovna platforma 25 država članica koje sudjeluju u zajedničkom postupku javne nabave i Poljske, koja je istupila iz postupka zajedničke nabave, ali još nije imenovala vlastitu dražbovnu platformu. Od 5. rujna 2016. EEX provodi dražbe kao druga zajednička dražbovna platforma imenovana 13. srpnja 2016.;
- EEX, koji zastupa Njemačku kao zasebna dražbovna platforma;
- *ICE Future Europe* („ICE”), koja zastupa Ujedinjenu Kraljevinu kao zasebna dražbovna platforma.

Island, Lihtenštajn i Norveška još nisu započeli s dražbama emisijskih jedinica.

EEX je zastupajući 27 država članica (25 država članica koje sudjeluju u zajedničkoj dražbovnoj platformi te Njemačka i Poljska) 2016. na dražbama prodao 89 % ukupne količine prodane na dražbama, a ICE je zastupajući Ujedinjenu Kraljevinu prodao 11 % ukupnog iznosa.

²⁸ Predviđeni proračun odnosi se na 2013.–2015.

²⁹ Maksimalni ukupni predviđeni proračun ovisno o procjeni cijene ugljika

³⁰ Predviđeni proračun za 2014.–2015.

³¹ Predviđeni proračun za 2015.–2018.

Dana 4. svibnja 2017. održana je tisućita dražba na svim platformama u okviru Uredbe o dražbama. Do 30. lipnja 2017. provedeno je 1 036 dražbi.

U tablici 6. prikazan je pregled količine emisijskih jedinica koje su EEX i ICE prodali na dražbama do 30. lipnja 2017., uključujući rane dražbe³² općih emisijskih jedinica. Količine općih emisijskih jedinica utvrđene su uzimajući u obzir Odluku 1359/2013/EU kako bi se odgodilo 900 milijuna emisijskih jedinica iz 2014., 2015. i 2016. Količine zrakoplovnih emisijskih jedinica utvrđene su uzimajući u obzir privremeno odstupanje za zrakoplovni sektor utvrđeno Odlukom br. 377/2013/EU i Uredbom (EU) br. 421/2014.

Tablica 6.: Ukupna količina emisijskih jedinica treće faze prodanih na dražbama u razdoblju 2012.–2017.

Godina	Opće emisijske jedinice	Zrakoplovne emisijske jedinice
2012.	89 701 500	2 500 000
2013.	808 146 500	0
2014.	528 399 500	9 278 000
2015.	632 725 500	16 390 500
2016.	715 289 500	5 997 500
2017. (do 1. travnja) ³³	241 935 000	0

Dražbe su uglavnom provedene bez poteškoća, konačne dražbovne cijene općenito su odgovarale cijenama na sekundarnom tržištu te nisu zabilježeni znatni problemi ni incidenti. Zbog prijelaza s prijelazne dražbovne platforme na novu zajedničku dražbovnu platformu nisu se održavale dražbe za 25 država članica sudionica tijekom nekih tjedan dana u kolovozu 2016.

Dražba od 25. svibnja 2016. koju je EEX provodio za Poljsku i dražba od 14. prosinca 2016. koju je ICE provodio za Ujedinjenju Kraljevinu otkazane su u skladu s odredbama Uredbe o dražbama. Dražba za Poljsku otkazana je jer nije postignuta rezervna cijena, a dražba za Ujedinjenu Kraljevinu jer je ukupna količina ponuda bila manja od količine koja se prodaje na dražbi. Uključujući navedene dražbe, u okviru Uredbe o dražbama od kraja 2012. ukupno je otkazano pet dražbi, a održano ih je više od tisuću. Pregled konačnih dražbovnih cijena, broja sudionika i omjer pokrivenosti za dražbe općih emisijskih jedinica od 2013. do 30. lipnja 2017. naveden je u Dodatku 2. Prilogu.

³² Rane dražbe treće faze provedene su 2012. imajući u vidu raširenu komercijalnu praksu elektroenergetskog sektora u kojem se električna energija prodaje unaprijed, a zahtijevani unosi (uključujući emisijske jedinice) kupuju prilikom prodaje proizvedene energije.

³³ Osim toga, od 1. travnja do 30. lipnja 2017. na dražbama je prodano 244 388 000 općih emisijskih jedinica. U skladu s objavljenim kalendarima dražbi za 2017., predviđeno je da se od srpnja do prosinca 2017. na dražbi proda još 452 064 000 općih emisijskih jedinica.

Dražbovne platforme objavljuju detaljne rezultate svake dražbe na tematskim internetskim stranicama. Dodatne informacije o provođenju dražbi, uključujući informacije o sudjelovanju, omjeru pokrivenosti i cijenama, mogu se pronaći u izvješćima država članica koja objavljuje Komisija.³⁴

Ukupni prihod od dražbi u razdoblju od 2012. do 30. lipnja 2017. bio je veći od 18,4 milijardi EUR (samo u 2016. ukupni prihod od dražbi iznosio je 3,79 milijardi EUR). Direktivom o ETS-u EU-a predviđeno je da bi države članice trebale najmanje 50 % prihoda dražbi, uključujući sve prihode od emisijskih jedinica raspodijeljenih za ciljeve solidarnosti i rasta, iskoristiti za ciljeve u području klime i energetike. Prodajom emisijskih jedinica ETS-a na dražbama države članice ostvarile su 2016. prihod od 3,79 milijardi EUR. Prema informacijama dostavljenima Komisiji države članice 2016. su potrošile ili planirane potrošiti 80 % tih prihoda za utvrđene ciljeve u području klime i energetike³⁵, ali među njima postoje razlike.³⁶

3.1.2.5. *Odstupanje od trgovanja svim jedinicama na dražbama za energetski sektor*

Člankom 10.c Direktive o ETS-u EU-a predviđeno je odstupanje od općeg pravila za dražbe kako bi se u određenim državama članicama podupirala ulaganja u modernizaciju elektroenergetskog sektora. Osam od deset država članica* koje ispunjavaju uvjete primijenilo je to odstupanje i proizvođačima električne energije besplatno dodijelilo određene količine emisijskih jedinica ako provedu odgovarajuća ulaganja.

Besplatno dodjeljivanje iz članka 10.c izuzima se iz količine koju bi pojedinačna država članica u suprotnom prodala na dražbi. Ovisno o nacionalnim pravilima primjene odstupanja, proizvođači električne energije mogu dobiti besplatne emisijske jedinice u iznosu koji je jednakovrijedan ulaganjima koja provode iz nacionalnih planova ulaganja ili jednakovrijedan plaćanjima izvršenima u nacionalni fond preko kojeg se takva ulaganja financiraju.

*Uvjete za odstupanje ispunjavaju Bugarska, Cipar, Češka, Estonija, Mađarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska i Rumunjska. Malta i Latvija odlučile su da neće primijeniti odstupanje.

Broj besplatnih dodjela emisijskih jedinica za proizvođače električne energije u 2016. naveden je u tablici 1. Dodatka 1. Prilogu, a maksimalni godišnji broj emisijskih jedinica naveden je u tablici 2. Dodatka 1.

Ukupna je vrijednost potpore ulaganju za razdoblje od 2009. do 2016. oko 11 milijardi EUR. Oko 80 % tog iznosa obuhvaćalo je unaprjeđivanje i nadogradnju infrastrukture, a ostatak se

³⁴ Ta su izvješća dostupna na tematskoj internetskoj stranici Komisije http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/auctioning/documentation_en.htm

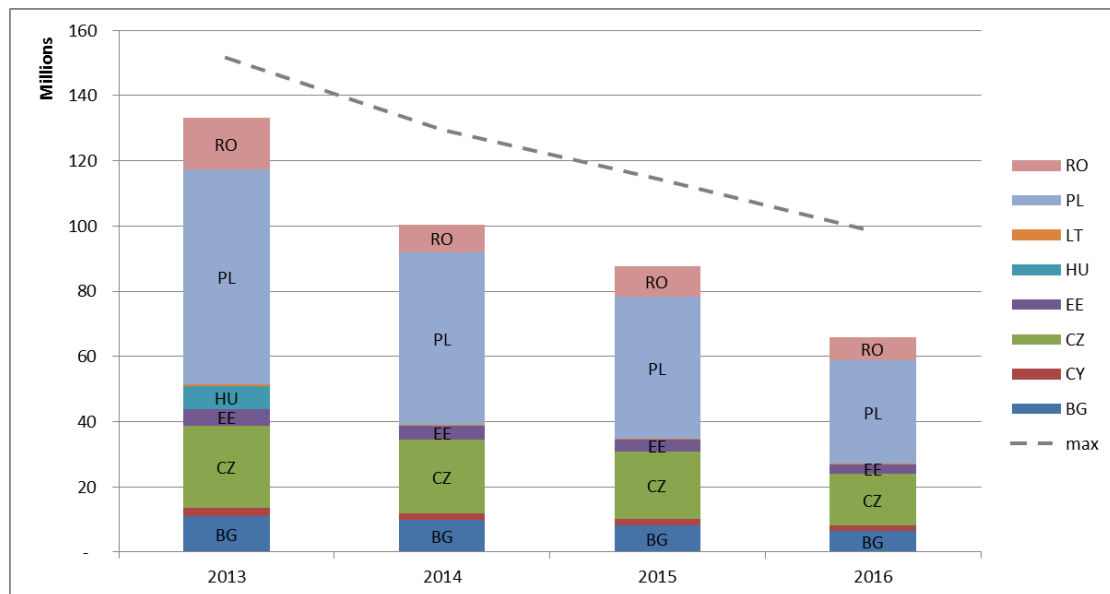
³⁵ Vidjeti članak 10. stavak 3. Direktive o ETS-u EU-a.

³⁶ Analiza uporabe prihoda od dražbi po državama članicama dostupna je ovdje: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/auctioning/docs/auction_revenues_report_2017_en.pdf

ulaganja odnosio na čiste tehnologije ili diversifikaciju opskrbe. Neki od primjera ulaganja odnose se na smanjenje potrošnje energije za proizvodnju električne energije u Litvi, zamjenu izolacije na postojećim mrežama za distribuciju pare u Češkoj te na izgradnju kogeneracijske jedinice koja radi prvenstveno na prirodni plin u Bugarskoj.

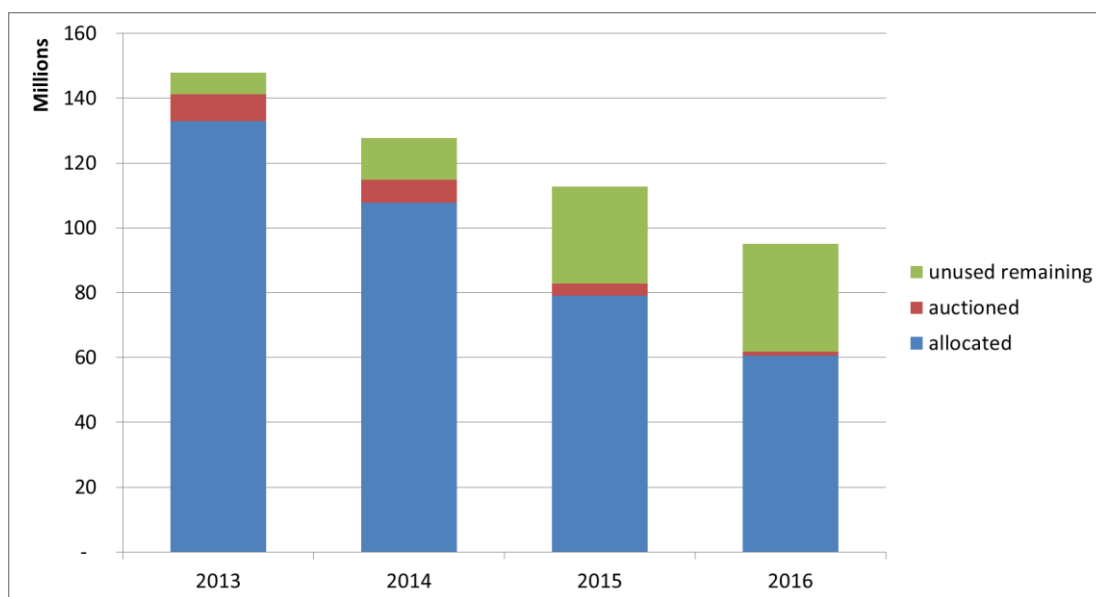
Sve emisijske jedinice koje se ne daju besplatno prodaju se na dražbama. Na slici 1. prikazan je broj emisijskih jedinica koje su zatražile države članice koje ispunjavaju uvjete u razdoblju 2013.–2016.

Slika 1.: Besplatno dodijeljene emisijske jedinice u skladu s člankom 10.c

Na slici 2. prikazano je u kojoj su mjeri emisijske jedinice u skladu s člankom 10.c dodijeljene, prodane na dražbi ili ostale neiskorištene. Na primjer, Poljska ima 82 milijuna neiskorištenih emisijskih jedinica koje su oduzete iz njezina udjela emisijskih jedinica prodanih na dražbama od 2013. do 2016., ali one još nisu besplatno dodijeljene niti dodane dražbama.

Slika 2.: Raspodjela emisijskih jedinica (dodijeljene, prodane na dražbi, preostale neiskorištene)

	Dodijeljene emisijske jedinice
	Emisijske jedinice prodane na dražbi
	Preostale neiskorištene emisijske jedinice

U tablici 7. prikazan je broj neiskorištenih emisijskih jedinica oduzetih za godine do 2016., koje su prodane na dražbama u razdoblju 2013.–2016. i broj preostalih neiskorištenih emisijskih jedinica.

Tablica 7.: Postupanje s neiskorištenim emisijskim jedinicama u skladu s člankom 10.c za razdoblje 2013.–2016.

Država članica	Broj neiskorištenih emisijskih jedinica u skladu s člankom 10.c prodanih na dražbi (u milijunima)	Broj preostalih neiskorištenih emisijskih jedinica ³⁷ (u milijunima)
BG	6,9	0,0
CY	0,0	0,0
CZ	0,1	0,2
EE	0,2	0,3
HU	0	0,9
LT	0,3	0,6
PL	0,0	82,8
RO	8,8	6,6

³⁷ Uključuje količine iz kalendara dražbi za 2017.

Ukupno	16,3	90,5
--------	------	------

3.1.3. Međunarodne jedinice

Sudionici ETS-a EU-a mogu svoje obveze iz ETS-a EU-a do 2020. ispuniti upotrebom međunarodnih jedinica iz mehanizma čistoga razvoja (CDM) i zajedničke provedbe (JI) u okviru Kyotskog protokola.* Te su jedinice financijski instrumenti koji predstavljaju tonu CO₂ uklonjenog ili smanjenog iz atmosfere u okviru projekta za smanjenje emisija. U trećoj fazi međunarodne se jedinice više ne predaju izravno, već se mogu bilo kada u kalendarskoj godini razmjenjivati za emisijske jedinice.

Kad sudionici ETS-a EU-a upotrebljavaju međunarodne jedinice, primjenjuje se niz standarda kvalitete: nisu dopuštene jedinice iz projekata u području nuklearne energije te pošumljavanja i ponovnog pošumljavanja, a novi projekti prijavljeni nakon 2012. moraju se provoditi u najmanje razvijenim zemljama. Osim toga, postoje maksimalne razine međunarodnih jedinica koje operatori stacionarnih postrojenja i zrakoplovni prijevoznici mogu upotrijebiti.**

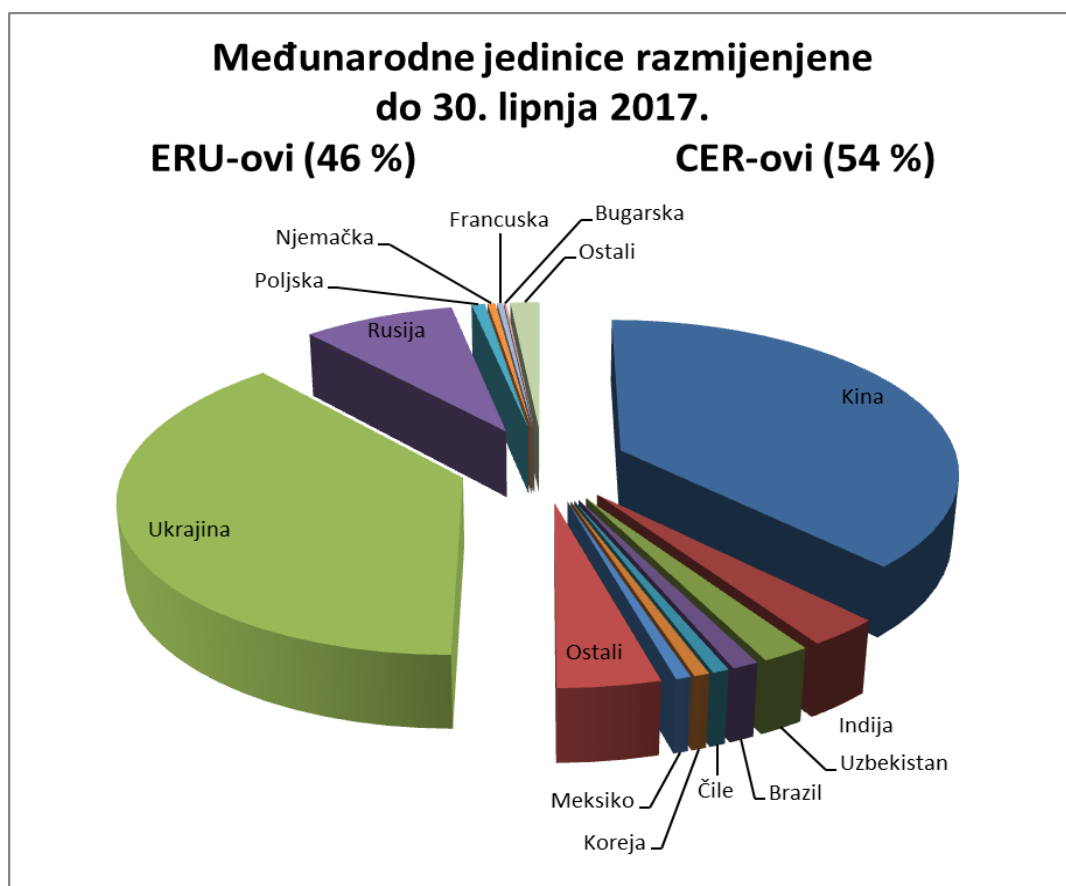
* Iz projekata mehanizma čistoga razvoja i zajedničke provedbe u okviru Kyotskog protokola ostvaruju se jedinice za ugljik: jedinice ovjerenog smanjenja emisija (CER) odnosno jedinice smanjenja emisija (ERU). Uredbom Komisije (EU) br. 389/2013 propisano je da jedinice ERU koje su izdale treće zemlje koje nemaju pravno obvezujuće kvantificirane ciljeve smanjenja emisija u razdoblju 2013.–2020. koji su utvrđeni u okviru izmjene Kyotskog protokola iz Dohe ili koje nisu dostavile ratifikacijske akte u vezi s takvom izmjenom treba držati u Registru Unije isključivo ako je potvrđeno da se odnose na smanjenja emisija za koje je verificirano da su dosegnute prije 2013.

** Uredba Komisije (EU) br. 1123/2013 od 8. studenoga 2013. o utvrđivanju prava korištenja međunarodnih jedinica sukladno Direktivi 2003/87/EZ Euronskog parlamenta i Višeg. SL L 299. 9.11.2013.. str. 32.

Iako će točna količina međunarodnih jedinica obuhvaćenih pravima korištenja tijekom druge i treće faze (2008.–2020.) djelomično ovisiti o količini verificiranih emisija u budućnosti, tržišni analitičari procjenjuju da će iznositi oko 1,6 milijardi jedinica. Od 30. lipnja 2017. ukupna količina iskorištenih ili razmijenjenih međunarodnih jedinica iznosi 1,48 milijardi, što čini više od 90 % procijenjenog dopuštenog maksimuma.

Na slici 3. prikazana je razmjena međunarodnih jedinica. Potpuni pregled nalazi se u Dodatku 3. Prilogu.

Slika 3.: Sažeti prikaz razmjene međunarodnih jedinica do 30. lipnja 2017.

3.2. Potražnja: Emisijske jedinice povučene iz optjecaja

Prema podacima iz Registra Unije procjenjuje se da su 2016. emisije stakleničkih plinova iz postrojenja koja sudjeluju u ETS-u EU-a pale za 2,9 % u odnosu na emisije iz 2015. To pokazuje trend smanjenja emisija od početka treće faze sustava 2013.

Tablica 8.: Verificirane emisije (u milijunima tona ekvivalenta CO₂)

Godina	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Ukupne verificirane emisije	1904	1867	1908	1814	1803	1750
Promjena s obzirom na godinu x – 1	-1,8 %	-2 %	2,2 %	-4,9 %	-0,6 %	-2,9 %
Verificirane emisije iz energetskog sektora	1,185	1,181	1,128	1,039	1,031	982
Promjena s obzirom na godinu x – 1		-0,3 %	-4,4 %	-7,9 %	-0,8 %	-4,8 %
Verificirane emisije iz industrijskih postrojenja	720	686	780	775	772	768
Promjena s obzirom na godinu x – 1		-4,6 %	13,7 %	-0,7 %	-0,4 %	-0,5 %
Stopa realnog rasta BDP-a u 28 država članica EU-a	1,7 %	-0,5 %	0,2 %	1,7 %	2,2 %	1,9 %

Podaci o BDP-u objavljeni na:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

(pristupljeno u srpnju 2017.). Podaci o verificiranim emisijama iz zrakoplovstva navedeni su posebno u odjeljku 4.

Kako je prikazano u tablici, aktivnosti izgaranja glavni su pokretač smanjenja verificiranih emisija.

Godine 2016. broj dobrovoljno poništenih emisijskih jedinica iznosi 63 573 emisijskih jedinica. Dosad su zabilježene ukupno 267 933 dobrovoljno poništene emisijske jedinice.

3.3. Ravnoteža ponude i potražnje

Na početku treće faze ETS EU-a bio je obilježen znatnom neravnotežom između ponude i potražnje emisijskih jedinica, što je 2013. rezultiralo viškom od oko 2,1 milijarde. Višak je neznatno smanjen 2014., a 2015. znatno je pao na 1,78 milijardi emisijskih jedinica te 2016. na 1,69 milijardi emisijskih jedinica. To odražava učinak dodatnog smanjenja ponude emisijskih jedinica za 200 milijuna u 2016., koja je bila zadnja godina provedbe mjere odgode. Budući da su se emisijske jedinice smanjile za oko 2,9 % 2016., manja potražnja djelomično je uravnotežila učinak smanjenja ponude na višak.

Da bi se riješila strukturna neravnoteža između ponude i potražnje emisijskih jedinica, 2015. je uspostavljena rezerva za stabilnost tržišta (MSR) kako bi se postigla veća fleksibilnost ponude emisijskih jedinica za dražbe. Naposljetku, odgođene emisijske jedinice prenijet će se u rezervu, koja će započeti s djelovanjem u siječnju 2019.

Ključni pokazatelj za funkcioniranje rezerve za stabilnost tržišta ukupni je broj emisijskih jedinica u optjecaju (TNAC). Ako je vrijednost ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju iznad utvrđene gornje granice (833 milijuna emisijskih jedinica), emisijske se jedinice prenose u rezervu, a ako je taj broj ispod utvrđene donje granice (manje od 400 milijuna emisijskih jedinica)*, emisijske jedinice otpuštaju se iz rezerve*. Stoga se u rezervu za stabilnost tržišta prihvaćaju ili iz nje otpuštaju emisijske jedinice ako emisijske jedinice u optjecaju nisu u utvrđenom rasponu. U rezervu će se dodati i odgođene i tzv. nedodijeljene** emisijske jedinice.

* Ili ako su donesene mjere u skladu s člankom 29.a Direktive o ETS-u EU-a.

** Nedodijeljene emisijske jedinice one su jedinice koje nisu dodijeljene u skladu s člankom 10.a stavkom 7. Direktive o ETS-u EU-a, tj. jedinice preostale u rezervi za nove sudionike i nastale primjenom članka 10.a stavaka 19. i 20., tj. jedinice predviđene za besplatno dodjeljivanje postrojenjima, ali koje nisu dodijeljene zbog (djelomičnog) prestanka rada ili znatnih smanjenja kapaciteta. U rezervu za stabilnost tržišta u skladu s člankom 1. stavkom 3. Odluke (EU) 2015/1814 nije predviđeno uključivanje stvarno „nedodijeljenih” emisijskih jedinica koje proizlaze iz primjene relevantnog faktora istjecanja ugljika na sektore koji trenutačno nisu na popisu sektora izloženih riziku od istjecanja ugljika te emisijske jedinice koje nisu dodijeljene u skladu s člankom 10.c Direktive o ETS-u EU-a. Takve emisijske jedinice stoga nisu obuhvaćene (vidjeti str. 255. Procjene učinka (SWD(2015) 135 final) priložene prijedlogu revizije ETS-a EU-a).

Ukupni broj emisijskih jedinica u optjecaju relevantan za utvrđivanje unosa u rezervu za stabilnost tržišta i ispuštanja iz nje izračunava se primjenom sljedeće jednadžbe:

$TNAC = \text{ponuda} - (\text{potražnja}^{38} + \text{emisijske jedinice u rezervi za stabilnost tržišta})$

Ponuda emisijskih jedinica obuhvaća jedinice kojima se trguje od druge faze ETS-a EU-a (2008.–2012.), jedinice prodane na dražbama, besplatno dodijeljene jedinice i jedinice u rezervi za nove sudionike, a potražnja se utvrđuje iz emisija postrojenja i broja poništenih emisijskih jedinica. Za više detalja vidjeti tablicu 1. u Dodatku 4. Prilogu.

Polazišna vrijednost utvrđivanja ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju ukupni je broj emisijskih jedinica preostalih nakon druge faze koje nisu predane ni poništene.³⁹ Ukupna

³⁸ To uključuje i poništene emisijske jedinice.

³⁹ Te su jedinice na kraju drugog razdoblja trgovanja zamijenjene emisijskim jedinicama treće faze. Druge emisijske jedinice iz razdoblja koje je prethodilo trećem razdoblju trgovanja ne uzimaju se u obzir pri izračunavanju ukupnog broja jedinica u optjecaju. Objašnjenje prenošenja emisijskih jedinica (*banking*) možete pronaći na https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/registry_en#tab-0-2

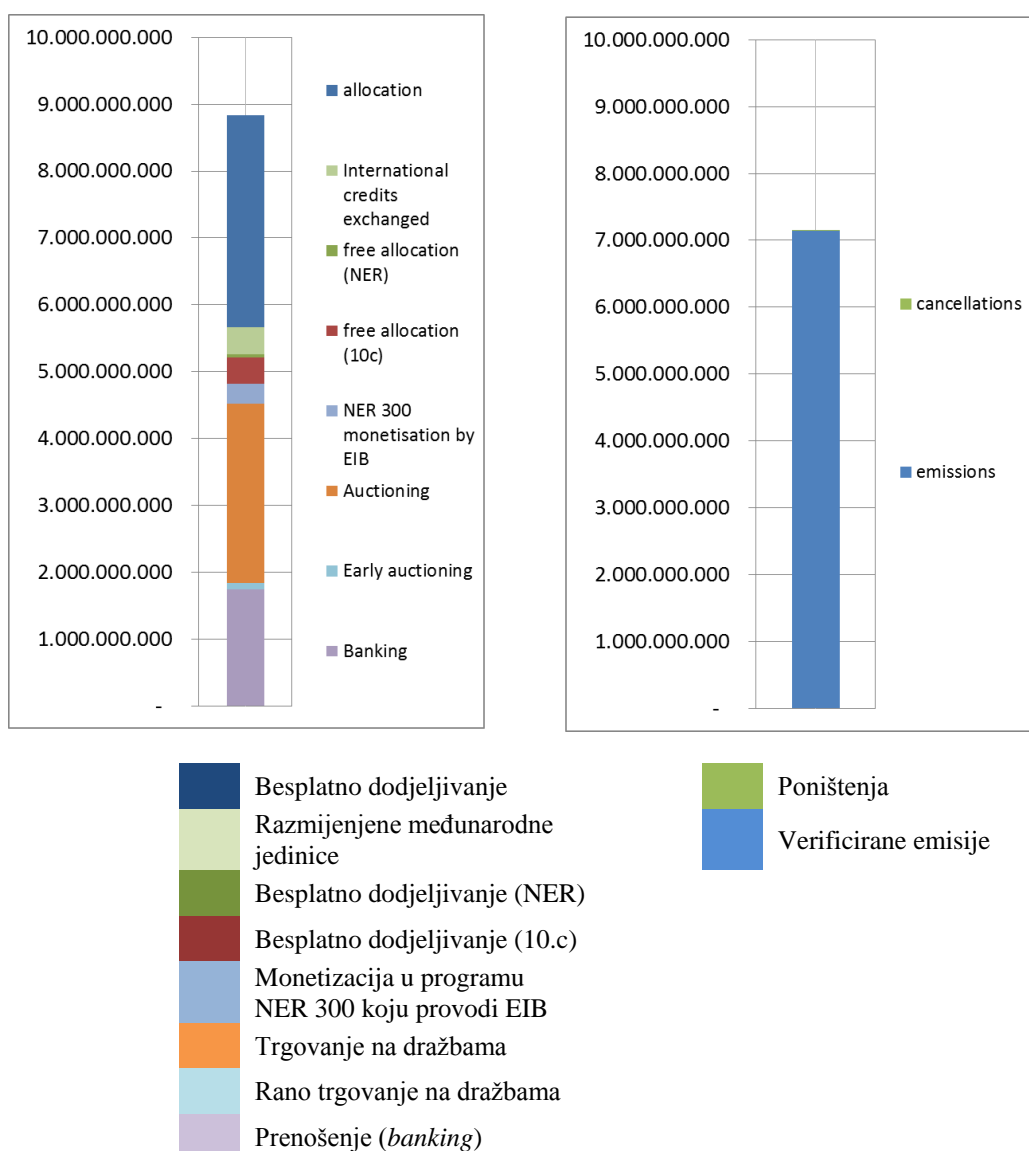
količina prenesenih emisijskih jedinica (1 749 540 826)⁴⁰ predstavlja točan broj emisijskih jedinica ETS-a u optjecaju na početku treće faze trgovanja u okviru ETS-a EU-a.

Izvjешće o tržištu ugljika omogućuje konsolidiranje iznosa ponude i potražnje koji se objavljuju prema rasporedu obveza izvješćivanja propisanih Direktivom o ETS-u EU-a i njezinim provedbenim odredbama. Taj raspored, relevantni podaci i područje primjene navedeni su u tablici 2. u Dodatku 4. Prilogu. Na slici 4. prikazan je sastav ponude i potražnje 2016. Relevantni podaci objavljeni su i u okviru komunikacije o ukupnom broju emisijskih jedinica u optjecaju (TNAC) u svrhu rezerve za stabilnost tržišta.⁴¹

Slika 4.: Sastav kumulativnih razina ponude i potražnje do kraja 2016.

Ponuda (kumulativno, u milijunima)

Potražnja (kumulativno, u milijunima)

⁴⁰ Taj broj ne uključuje rane dražbe emisijskih jedinica treće faze provedene 2012., ali odražava uporabu međunarodnih jedinica prije početka treće faze. Ukupna količina međunarodnih jedinica iskorištenih od 2008. navedena je u odjeljku 3.1.3.

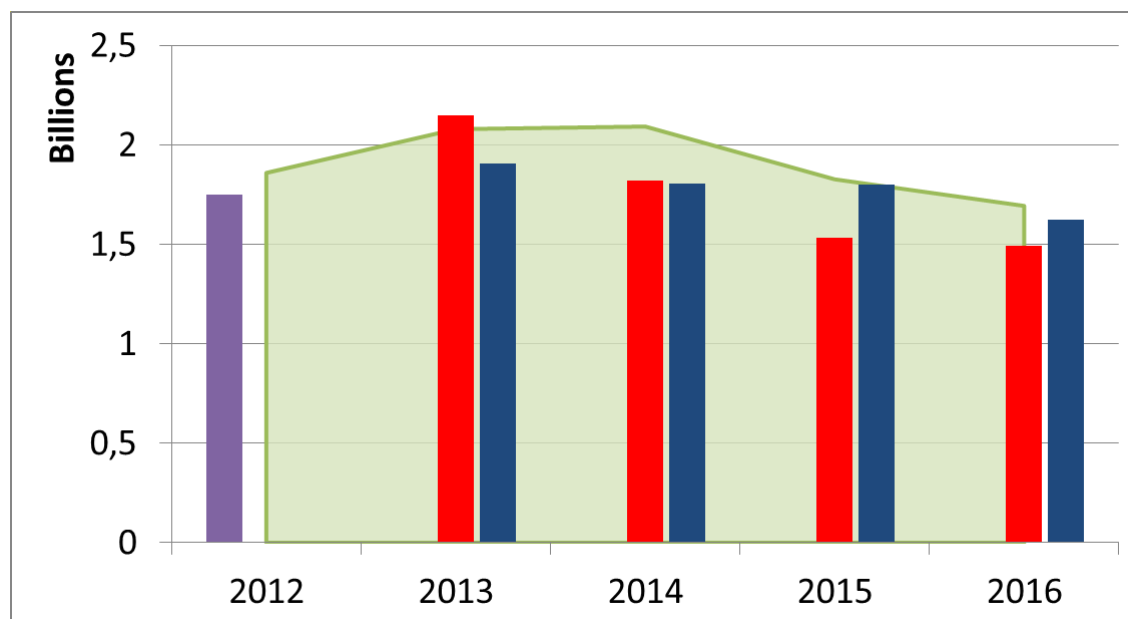
⁴¹ C(2017) 3228 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2017_3228_en.pdf

S obzirom na to da će rezerva za stabilnost tržišta početi s djelovanjem 2019., Komisija će redovito sredinom svibnja objavljivati ukupni broj emisijskih jedinica u optjecaju tijekom prethodne godine. Ukupni je broj emisijskih jedinica u optjecaju prvi put objavljen u svibnju 2017., a iznosio je 1 693 904 897 emisijskih jedinica.⁴²

Na slici 5.⁴³ prikazani su kumulativni iznosi ponude i potražnje ETS-a EU-a do kraja 2016. Ponuda je 2013. iznosila više od 2 milijarde emisijskih jedinica, a potražnja je bila manja te je iznosila oko 1,9 milijardi emisijskih jedinica. Godine 2014. zabilježeno je smanjenje ukupne ponude i potražnje na oko 1,8 milijardi emisijskih jedinica. Ponuda se 2015. dodatno smanjila na 1,5 milijardi emisijskih jedinica, a potražnja se neznatno smanjila. Sljedećih godina razine emisija bile su stabilne ili su se smanjile, a ponuda emisijskih jedinica znatno se smanjila zbog mjere odgode.

To je 2013. dovelo do povećanja viška na više od 2 milijarde emisijskih jedinica, 2014. je višak ostao stabilan, a zatim je 2015. pao na oko 1,8 milijardi emisijskih jedinica. Emisije su se 2016. smanjile u odnosu na 2015., ali je potražnja i dalje bila veća od ponude. Ukupni broj emisijskih jedinica u optjecaju objavljen u svibnju 2017. stoga je na najnižoj razini od početka trenutnog razdoblja trgovanja.

Slika 5.: Razvoj ponude i potražnje u razdoblju 2013.–2016.

potražnja

⁴² C(2017) 3228 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2017_3228_en.pdf

⁴³ Ti iznosi za razdoblje 2013.–2016. temelje se na najnovijim podacima za te godine, kako je zabilježeno u EUTL-u. To znači da mogu sadržavati novije podatke za 2013., 2014., 2015. i 2016.

	ponuda
	ukupna količina prenesenih emisijskih jedinica iz druge faze
	višak

4. ZRAKOPLOVSTVO

Zrakoplovni je sektor dio ETS-a EU-a od 2012. Izvorno je zakonodavstvo obuhvaćalo sve letove prema Europskom gospodarskom prostoru (EGP) i iz njega. Međutim, EU je odlučio ograničiti obveze za razdoblje 2012.–2016. na letove unutar EGP-a kako bi podupro razvoj globalne mjere Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva (ICAO) za smanjenje emisija iz zračnog prometa.

U listopadu 2016. skupština Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva prihvatila je Rezoluciju o uvođenju sustava za neutralizaciju i smanjenje emisija ugljika za međunarodno zrakoplovstvo (CORSIA), koja se treba početi primjenjivati od 2021. CORSIA je zamišljena kao sustav za neutralizaciju emisija ugljika radi stabilizacije emisija iz međunarodnog zračnog prometa na razine iz 2020.

Države članice EU-a istaknule su⁴⁴ svoju namjeru da se pridruže globalnom sustavu ICAO-a⁴⁵ od samog početka, pod uvjetom da su ispunjeni određeni uvjeti. Do primjene globalne mjere Komisija je predložila⁴⁶ da se nastavi primjenjivati isti pristup ETS-a EU-a za zrakoplovstvo nakon 2016., odnosno zadržati geografsko područje unutar EGP-a. Osim toga, u prijedlogu se zadržavaju iste iznimke i isti pristup u vezi s dodjelom zračnim prijevoznicima, na koje će se od 2021. primjenjivati linearni faktor smanjenja, te se u njemu predviđa novo preispitivanje kako bi se razmotrili načini provedbe sustava za neutralizaciju i smanjenje emisija ugljika za međunarodno zrakoplovstvo (CORSIA) u pravu EU-a s pomoću revizije Direktive o ETS-u EU-a. Politički dogovor o prijedlogu postignut je u listopadu 2017.

Kad je riječ o razvoju događaja u vezi s emisijama iz zračnog prometa u okviru ETS-a EU-a 2016., verificirane emisije nastavile su rasti te su iznosile 61 milijun tona CO₂, što je povećanje od 7,9 % u odnosu na 2015.

⁴⁴ https://ec.europa.eu/transport/modes/air/news/2016-09-09-bratislava-declaration_en

⁴⁵ Rezolucija skupštine Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva o sustavu za neutralizaciju i smanjenje emisija ugljika za međunarodno zrakoplovstvo dostupna je ovdje:

https://www.icao.int/Meetings/a39/Documents/Resolutions/a39_res_prov_en.pdf

⁴⁶ COM(2017) 054 final, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1511208685287&uri=CELEX%3A52017PC0054>

Besplatno dodjeljivanje iznosilo je 2016. nešto više od 32 milijuna emisijskih jedinica.⁴⁷ Od siječnja do prosinca 2016. na dražbama je prodano oko šest milijuna emisijskih jedinica.

U 2017., do donošenja zakonodavnog prijedloga o ETS-u EU-a za zrakoplovstvo, emisijske jedinice izdavale su se u skladu s područjem primjene koje obuhvaća samo EGP. Prilagođeno besplatno dodjeljivanje iznosilo je 2017. nešto više od 32 milijuna emisijskih jedinica.⁴⁸ Osim toga, novim sudionicima i brzorastućim operatorima dodijeljeno je gotovo 1,1 milijun besplatnih emisijskih jedinica iz posebne rezerve. To je prvo od ukupno četiri godišnja izdavanja, koje odgovara razdoblju 2013.–2020. Količina emisijskih jedinica predviđena za prodaju na dražbama tijekom 2017. bit će razmjerna ukupnom broju izdanih emisijskih jedinica. U tablici 9. sažeto su prikazane verificirane emisije, besplatna dodjeljivanja i količine za prodaju na dražbama za zrakoplovni sektor od početka treće faze ETS-a EU-a.

Tablica 9.: Verificirane emisije i dodjeljivanja zrakoplovnom sektoru

Godina	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Verificirane emisije (u milijunima tona ekvivalenta CO₂)	53 495 902	54 822 754	57 085 143	61 124 583	
Promjena verificiranih emisija s obzirom na godinu x – 1		1 326 852	2 262 389	4 039 440	
Besplatno dodjeljivanje (28 članica EU-a + države EGP-a i EFTA-e)	32 455 312	32 403 025	32 152 526	32 036 975	32 018 239
Besplatno dodjeljivanje iz posebne rezerve za nove sudionike i brzorastuće operatore	0	0	0	0	1 085 080
Količine emisijskih jedinica prodanih na dražbama	0	9 278 000	16 390 500	5 997 500	4 730 500 ⁴⁹

Količine zrakoplovnih emisijskih jedinica koje su prodane na dražbama u razdoblju 2013.–2015. odraz su odluke suzakonodavca iz 2013. o „zaustavljanju sata”⁵⁰ i ograničavanju

⁴⁷ Podaci iz lipnja 2017.

⁴⁸ Podaci iz lipnja 2017.

⁴⁹ Podaci iz kolovoza 2017., https://ec.europa.eu/clima/news/2017-auction-calendars-aviation-allowances-published_hr

klimatskih obveza samo na letove unutar EGP-a kako bi se pružila potpora razvoju globalne mjere ICAO-a. Odgođeno je usklađivanje za zrakoplovni sektor te se 2012. i 2013. zrakoplovne emisijske jedinice nisu prodavale na dražbama. Stoga su se količine iz 2012. prodavale na dražbama 2014., a 2015. su se ispunili zahtjevi za emisije iz zrakoplovstva iz 2013. i 2014.

5. NADZOR TRŽIŠTA

Znatan dio svakodnevnih transakcija emisijskih jedinica odvija se u obliku izvedenica (budućnosnice, terminski ugovori, opcije, ugovori o razmjeni) koje već podliježu zakonodavstvu EU-a o financijskim tržištima. To se zamjenjuje novom direktivom o financijskim tržištima (paket MiFID2*) koja će se primjenjivati od siječnja 2018.

Prema toj novoj direktivi emisijske jedinice uvrstit će se u financijske instrumente. To znači da će se pravila primjenjiva na tradicionalna financijska tržišta (koja obuhvaćaju trgovanje financijskim izvedenicama na temelju ugljika na najvažnijim platformama ili izvan uređenog tržišta) primjenjivati i na promptni segment sekundarnog tržišta ugljika, čime će se emisijske jedinice, kad je riječ transparentnosti, zaštiti ulagača i cjelovitosti, izjednačiti s tržištem izvedenica.

Osim toga, na temelju unakrsnih upućivanja na definicije financijskih instrumenata paketa MiFID2 primjenjivat će se i drugo zakonodavstvo o financijskim tržištima. To posebno vrijedi za Uredbu o zlouporabi tržišta**, kojom će se obuhvatiti transakcije i postupanje u vezi s emisijskim jedinicama na primarnom i sekundarnom tržištu. Na sličan će način unakrsno upućivanje na paket MiFID2 u Direktivi o sprečavanju pranja novca*** podrazumijevati nužnu primjenu temeljite provjere stranaka koje za svoje klijente na sekundarnom promptnom tržištu emisijskih jedinica provode trgovci ugljika licencirani prema Direktivi o tržištima financijskih instrumenata. ****

* Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU

** Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ

*** Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ

**** Temeljita provjera već je obvezna na primarnom tržištu i na sekundarnom tržištu financijskih izvedenica emisijskih jedinica.

⁵⁰ Odluka br. 377/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2013. o privremenom odstupanju od Direktive 2003/87/EZ o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice, tekst značajan za EGP, SL L 113, 25.4.2013., str. 1.

U paketu MiFID2 i Uredbi o zlouporabi tržišta, donesenima 2014., predviđaju se određene prilagodbe općeg sustava za posebnosti tržišta ugljika (vidjeti Izvješće o tržištu ugljika 2015.).

Nekoliko mjera kojima se detaljno uređuju aspekti odredaba paketa MiFID2⁵¹ i Uredbe o zlouporabi tržišta⁵² doneseno je 2016. i 2017.

5.1. Pravna priroda i fiskalni tretman emisijskih jedinica

Pravni i fiskalni tretman emisijskih jedinica razlikuje se od države do države jer ta dva aspekta nisu definirana u Direktivi o ETS-u EU-a. Države su umjesto toga obvezne svake godine u okviru izvješća u skladu s člankom 21. izvješćivati o svojim nacionalnim sustavima u vezi s pravnom prirodom i fiskalnim tretmanom emisijskih jedinica. Međutim, unatoč neusklađenosti, tijekom posljednjeg desetljeća razvilo se napredno i poprilično likvidno tržište. Važećim zakonodavnim okvirom pruža se nužni pravni temelj za transparentno i likvidno tržište ugljika, istodobno osiguravajući stabilnost i cjelovitost tržišta.

Emisijske jedinice mogu na nacionalnoj razini imati različit tretman, koji se proteže od financijskih instrumenata i nematerijalne imovine do prava vlasništva i proizvoda. Podaci podneseni 2017. u skladu s člankom 21. pokazuju da su barem četiri zemlje sudionice provele ili predvidjele izmjene nacionalnog zakonodavstva, uglavnom izmjene u pogledu provedbe paketa MiDIF2.

S obzirom na fiskalni tretman emisijskih jedinica, samo tri zemlje navode da se porez na dodanu vrijednost (PDV) primjenjuje na izdavanje emisijskih jedinica. Za razliku od toga, PDV na transakcije emisijskih jedinica na sekundarnom tržištu plaća se u većini zemalja sudionica (u svim zemljama osim Cipra, Estonije, Islanda i Lihtenštajna). Većina zemalja izvijestila je da primjenjuje mehanizam obrnute porezne obveze⁵³ na domaće transakcije koje uključuju emisijske jedinice. Moguće je i dodatno oporezivanje emisijskih jedinica za poduzeća (npr. primjenom poreza na dobit poduzeća). Petnaest zemalja izvijestilo je da ne postoji takvo oporezivanje.

Kao što je navedeno u prethodnom izvješću o tržištu ugljika, Komisija trenutačno provodi studiju o pravnoj prirodi emisijskih jedinica iz ETS-a EU-a.

⁵¹ https://ec.europa.eu/info/law/markets-financial-instruments-mifid-ii-directive-2014-65-eu/amending-and-supplementary-acts/implementing-and-delegated-acts_en

⁵² https://ec.europa.eu/info/law/market-abuse-regulation-eu-no-596-2014/amending-and-supplementary-acts/implementing-and-delegated-acts_en

⁵³ Primjenom mehanizma obrnute porezne obveze odgovornost plaćanja PDV-a na transakcije prenosi se s prodavača na kupca robe ili usluge i čini djelotvornu mjeru sprečavanja poreznih prijevара.

Sud se u nedavnoj prethodnoj odluci⁵⁴ od 8. ožujka 2017. suzdržao od definiranja prirode emisijskih jedinica (vidjeti Dodatak 5. Prilogu).

6. PRAĆENJE, IZVJEŠĆIVANJE I VERIFIKACIJA EMISIJA

Praćenje, izvješćivanje i verifikacija (MRV) emisija stakleničkih plinova moraju biti pouzdani, transparentni, dosljedni i točni da bi ETS EU-a djelotvorno funkcionirao. Te su aktivnosti dopunjene pouzdanim sustavom akreditacije kako bi se osigurala odgovarajuća kvaliteta verifikatora treće strane. Zahtjevi za praćenje, izvješćivanje i verifikaciju usklađeni su u Uredbi o praćenju i izvješćivanju (MRR) i Uredbi o akreditaciji i verifikaciji (AVR).

Sustav praćenja u okviru sustava ETS-a EU-a osmišljen je modularni pristup kojim se operatorima omogućuje visoka razina prilagođavanja za ostvarivanje isplativosti, uz istodobno ostvarivanje visoke pouzdanosti praćenih podataka o emisijama. U tu svrhu dopušteno je nekoliko metoda praćenja („na temelju izračuna” ili „na temelju mjerenja” te iznimno i na „alternativnom *fall-back* pristupu”). Za pojedine dijelove postrojenja moguće je kombinirati metode. U pogledu zrakoplovnih operatora izvedivi su samo pristupi na temelju izračuna, pri čemu je potrošnja goriva središnji parametar koji je potrebno utvrditi za letove obuhvaćene sustavom ETS-a EU-a. Za postrojenja i zrakoplovne operatore propisana je i obveza posjedovanja plana za praćenje koji je nadležno tijelo odobrilo na temelju Uredbe o praćenju i izvješćivanju, čime se sprečavaju nasumičan odabir metoda praćenja i vremenska promjenjivost.

Uredbom o akreditaciji i verifikaciji uveden je usklađen pristup akreditacije verifikatora na razini EU-a za treću fazu i razdoblje nakon nje. Verifikatori koji su pravna osoba ili pravni subjekt moraju od nacionalnog akreditacijskog tijela pribaviti akreditaciju za provođenje verifikacija prema Uredbi o akreditaciji i verifikaciji. Prednost novog jedinstvenog akreditacijskog sustava je uzajamno priznavanje akreditiranih verifikatora u svim zemljama sudionicama, čime se u potpunosti iskorištavaju pogodnosti unutarnjeg tržišta i pomaže osigurati da je općenito dovoljno verifikatora na raspolaganju.

6.1 Opći razvoj

Komisija i dalje nastoji poboljšati smjernice i predloške koje osigurava kako bi olakšala dosljednu provedbu zahtjeva Uredbe o praćenju i izvješćivanju⁵⁵ te Uredbe o akreditaciji i verifikaciji⁵⁶. U tom su pogledu izrađene nove smjernice za inspekciju ETS-a EU-a kako bi se pomoglo u koordinaciji odgovora zemalja na preporuku Europskog revizorskog suda da

⁵⁴ Presuda Suda od 8. ožujka 2017. u predmetu C-321/15 ArcelorMittal Rodange et Schifflange SA protiv Velikog Vojvodstva Luksemburga, EU:C:2017:179.

⁵⁵ Uredba Komisije (EU) br. 601/2012 od 21. lipnja 2012. o praćenju i izvješćivanju o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 181, 12.7.2012., str. 30.

⁵⁶ Uredba Komisije (EU) br. 600/2012 od 21. lipnja 2012. o verifikaciji izvješća o emisijama stakleničkih plinova i izvješća o tonskim kilometrima te o akreditaciji verifikatora u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 181, 12.7.2012., str. 1.

provedu koherentnije i djelotvornije okvire za kontrolu provedbe ETS-a EU-a, u koje su uključene inspekcije.

Komisija ujedno i dalje potiče zemlje da poboljšaju provedbu praćenja, izvješćivanja, verifikacije i akreditacije u okviru ETS-a EU-a. Prema potrebi, ne bi li se pomoglo svakoj državi, objašnjene su smjernice i organizirana osposobljavanja kako bi se riješili određeni glavni problemi utvrđeni u akcijskim planovima.⁵⁷

Prepoznato je da se poboljšala učinkovitost sustava usklađivanja jer je Uredbom o praćenju i izvješćivanju državama omogućeno da elektroničko izvješćivanje propišu kao obvezno. Većina zemalja sudionica navela je da se upotrebljavaju predlošci ili sustavi utemeljeni na minimalnim zahtjevima koje je utvrdila Komisija. Četrnaest država članica navelo je 2017. da upotrebljavaju neku vrstu automatiziranog sustava informacijskih tehnologija za izvješćivanje u okviru ETS-a EU-a (naspram 13 država članica 2016. i 10 država članica 2015.).

Kao što je navedeno u prethodnom izvješću o tržištu ugljika, Komisija je pokrenula sustav za praćenje, izvješćivanje, verifikaciju i akreditaciju DECLARE ETS u svibnju 2016., odnosno internetski sustav koji je razvijen kako bi se pomoglo zemljama sudionicama da ispune svoje obveze povezane s ETS-om EU-a u pogledu planova za praćenje, godišnjih izvješća o emisijama, izvješća o verifikaciji i izvješća o poboljšanjima.

6.2 Primijenjena metoda praćenja

Prema izvješćima u skladu s člankom 21. podnesenima 2017. većina postrojenja primjenjuje metodologiju na temelju izračuna.⁵⁸ Navedeno je da se u samo 150 postrojenja (manje od 1,5 %) u 23 zemlje upotrebljavaju sustavi kontinuiranog mjerenja emisija, najčešće u Njemačkoj i Češkoj. U odnosu na prošlu godinu to je jedna zemlja više, ali ukupno jedno postrojenje manje.

Samo 11 zemalja navelo je primjenu alternativnog *fall-back* pristupa u 36 postrojenja koja obuhvaćaju oko 5,1 milijun tona CO_{2e} (naspram 6,6 milijuna tona CO_{2e} prethodne godine). Nizozemska navodi smanjenje broja postrojenja koja primjenjuju alternativnu *fall-back* metodologiju (9 u odnosu na 12 prošle godine) i smanjenje predmetnih emisija napola. Dva postrojenja (jedno u Ujedinjenoj Kraljevini i jedno u Nizozemskoj) odgovorna su za više od polovine ukupnih emisija prijavljenih u pogledu alternativne *fall-back* metodologije.

---

⁵⁷ Ti akcijski planovi prilagođeni su svakoj državi članici. Međutim, primjer problema koji se često javlja jest ispravna klasifikacija prijavljenih pogrešnih navoda, nepravilnosti i neusklađenosti u izvješćima o verifikaciji. Predlošci i smjernice za Uredbu o praćenju i izvješćivanju i Uredbu o akreditaciji i verifikaciji dostupni su ovdje: https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/monitoring_en#tab-0-1

⁵⁸ Glavni razlog za to je taj da metodologija na temelju mjerenja podrazumijeva upotrebu znatnih sredstava i stručnog znanja za neprekidno mjerenje koncentracije relevantnih stakleničkih plinova, kojima mnogi manji operatori ne raspolažu.

Standarde minimalne zahtjeve za razine⁵⁹ prema Uredbi o praćenju i izvješćivanju ispunjavaju gotovo sva postrojenja. Samo za 105 postrojenja C kategorije (u odnosu na 113 prethodne godine i 118 godinu prije), tj. 13 % (u odnosu na 14 % prošle godine) navedena su odstupanja u barem jednom parametru u odnosu na zahtjev da se najviše razine primijene za glavne izvore ispuštanja. Takva su odstupanja dopuštena samo ako operator dokaže da je najviša razina tehnički neizvediva ili preskupa. Čim ti uvjeti više ne budu vrijedili, operator u skladu s tim mora poboljšati svoj sustav praćenja. U izvještajnom razdoblju za 2013., za 137 postrojenja C kategorije (16 % od ukupnog broja) navedeno je da u određenom aspektu ne ispunjavaju zahtjeve u pogledu najviših razina. Stoga se u slučaju postrojenja C kategorije u svakoj godini treće faze ETS-a EU-a može primijetiti stabilno poboljšanje sukladnosti najviših razina.

Slično tomu, izvješća 22 zemlje sudionice (isto kao i prethodne dvije godine) pokazuju da je dopušteno ukupno 22 % postrojenja B kategorije s nekim oblikom odstupanja od standardnih zahtjeva Uredbe o praćenju i izvješćivanju, u odnosu na 26 % prethodne godine i 28 % godinu prije te, čime je ponovno dokazano stabilno poboljšanje sukladnosti najviših razina.

6.3 Akreditirana verifikacija

Ukupni broj verifikatora nije naveden u izvješćima u skladu s člankom 21., ali prema razumnoj procjeni na temelju broja verifikatora akreditiranih za izgaranje (primarno područje primjene akreditacije) bilo je najmanje 130 različitih akreditiranih verifikatora s obzirom na verifikacije u 2016. Podaci podneseni 2017. u skladu s člankom 21. pokazuju da je 2016. akreditirano 47 pojedinačnih verifikatora u području zrakoplovstva. Europska organizacija za akreditaciju (EA) pruža središnju poveznicu za relevantna nacionalna akreditacijska tijela i njihove popise akreditiranih verifikatora u okviru ETS-a EU-a.⁶⁰

Uzajamno priznavanje verifikatora među zemljama sudionicama uspješno se provodi i većina zemalja (29, sve osim Francuske i Latvije) izvijestila je da barem jedan strani verifikator djeluje na njihovu državnom području.

Verifikatori su izrazito dobro usklađeni s Uredbom o akreditaciji i verifikaciji. Samo je Poljska navela suspenziju, a Švedska povlačenje akreditacije u 2016. (jednog verifikatora u svakom slučaju). U usporedbi s prethodne dvije godine, u 2015. nije bilo suspenzija ni povlačenja, a u 2014. navedena je jedna suspenzija i jedno povlačenje. Samo je Poljska navela smanjenje područja primjene akreditacije jednog verifikatora u 2016., dok su 2015. takva smanjenja za pet verifikatora navele četiri zemlje te 2014. tri zemlje za šest verifikatora.

---

⁵⁹ Uredbom Komisije (EU) br. 601/2012 propisano je da svi operatori moraju ispuniti zahtjeve u pogledu određenih minimalnih razina; veći izvori emisija moraju ispuniti zahtjeve u pogledu viših razina (u kojima se zahtijevaju pouzdaniji podaci), a na manje se izvore emisija zbog isplativosti primjenjuju manje strogi zahtjevi.

⁶⁰ Popis Europske organizacije za akreditaciju s pristupnim točkama nacionalnim akreditacijskim tijelima koja akreditiraju verifikatore za ETS EU-a: <http://www.european-accreditation.org/information/national-accreditation-bodies-having-been-successfully-peer-evaluated-by-ea>

Ove je godine manje zemalja navelo da su primile pritužbe o verifikatorima (osam u odnosu na devet prošle godine). Ukupni broj pritužbi ujedno je manji za 17 %. Navedeno je da je riješeno 96 % zaprimljenih pritužbi (jednako kao prošle godine). Devet zemalja navelo je da su utvrdile neusklađenosti verifikatora u okviru razmjene informacija između nacionalnih akreditacijskih tijela i nadležnih tijela (11 prošle godine).

7. PREGLED ADMINISTRATIVNOG UREĐENJA

Zemlje koje sudjeluju u ETS-u EU-a primjenjuju različite pristupe u pogledu nadležnih tijela zaduženih za njegovu provedbu. U nekim je državama uključeno nekoliko tijela lokalne uprave, a u drugima je pristup više centraliziran. U izvješćima u skladu s člankom 21. daje se detaljni pregled organizacijske strukture u svakoj zemlji sudionici.

Nisu zapažene značajne promjene u administrativnom uređenju zemalja sudionica u odnosu na prošlo izvještajno razdoblje. Podaci podneseni 2017. u skladu s člankom 21. pokazuju da je u svakoj državi u provedbu ETS-a EU-a prosječno bilo uključeno pet nadležnih tijela.⁶¹ Kad je riječ o koordinaciji među nadležnim tijelima, navedeni su različiti alati i metode, kao što su, među ostalim, zakonodavni instrumenti za centralizirano upravljanje planovima za praćenje ili emisijskim izvješćima (u 12 zemalja), odredbe o obvezujućim uputama i smjernicama koje središnje nadležno tijelo daje lokalnim tijelima (u 10 zemalja), redovne radne skupine ili sastanci nadležnih tijela (u 15 zemalja) te upotreba zajedničke informatičke platforme (u 13 zemalja). Sedam je zemalja (Cipar, Estonija, Island, Italija, Lihtenštajn, Luksemburg, Mađarska) navelo da ništa od navedenoga nije provedeno.

Kad je riječ o administrativnim pristojbama koje se naplaćuju za dozvole i odobrene planove za praćenje, 14 zemalja izvijestilo je 2017. da operatorima postrojenja ne naplaćuju pristojbe (Cipar, Estonija, Francuska, Grčka, Irska, Latvija, Lihtenštajn, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Njemačka, Slovačka, Švedska); prošle godine ih je bilo 16. Zrakoplovni operatori ne plaćaju pristojbe u 15 zemalja (Belgija, Cipar, Češka, Estonija, Grčka, Lihtenštajn, Litva, Latvija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Njemačka, Slovačka, Španjolska, Švedska); prethodne godine ih je bilo 16. Pristojbe su vrlo različite i ovise o državi i usluzi o kojoj je riječ. Na primjer, pristojbe za dozvole i odobravanje plana za praćenje za postrojenja kreću se od 5 EUR do 7 621 EUR, a za zrakoplovstvo pristojbe za odobravanje plana za praćenje kreću se od 5 EUR do 2 400 EUR.

Zaključno, sustavi zemalja sudionica uglavnom su djelotvorni u skladu s njihovom administrativnom organizacijom. Potrebno je i dalje jačati i poticati komunikaciju među tijelima lokalne uprave i razmjenu najboljih praksi među nadležnim tijelima, uključujući i aktivnostima foruma o ispunjavanju obveza ETS-a EU-a. U tom je pogledu 2016. održana 7. konferencija o ispunjavanju obveza ETS-a EU-a⁶², kao i dva odvojena osposobljavanja u

⁶¹ U nekim slučajevima zemlje možda navode više tijela regionalne/lokalne uprave kao jedno nadležno tijelo.

⁶² Zbornik konferencije dostupan je ovdje: https://ec.europa.eu/clima/events/articles/0114_en

okviru foruma o ispunjavanju obveza. Godišnjom konferencijom pomaže se zajamčiti što veća informiranost o aktivnostima foruma o ispunjavanju obveza, posebno kad je riječ o njegovih pet radnih skupina za praćenje i izvješćivanje, akreditaciju i verifikaciju, zrakoplovstvo, elektroničko izvješćivanje te hvatanje i skladištenje ugljika.

8. USKLAĐENOST I PROVEDBA

Direktivom o ETS-u EU-a predviđena je kazna za prekomjerne emisije od 100 EUR (indeksirano) za svaku tonu CO₂ koja je ispuštena, a za koju nije pravodobno predana emisijska jedinica. Ostale kazne koje se primjenjuju na kršenja u provedbi ETS-a EU-a utvrđuje predmetna država prema nacionalnim odredbama.

Stopa usklađenosti ETS-a EU-a vrlo je visoka jer je svake godine oko 99 % emisija pravodobno pokriveno potrebnim brojem emisijskih jedinica. Godina 2016. nije bila iznimka. Manje od 1 % postrojenja koja su prijavila emisije za 2016. nije predalo emisijske jedinice koje obuhvaćaju sve njihove emisije do roka 30. travnja 2017. Ta su postrojenja bila obično malena te su činila oko 0,4 % emisija ETS-a EU-a. Razina usklađenosti bila je visoka i u zrakoplovnom sektoru, to jest operatori zrakoplova odgovorni za više od 99 % emisija iz zračnog prometa u okviru ETS-a EU-a ispunili su zahtjeve sukladnosti.

Nadležna tijela i dalje provode različite provjere sukladnosti godišnjih izvješća o emisijama. Podaci podneseni 2017. u skladu s člankom 21. pokazuju da sve zemlje sudionice provjeravaju godišnja izvješća o emisijama u pogledu potpunosti (100 % izvješća, osim Francuske 77 %, Švedske 3 % i Ujedinjene Kraljevine 62 %). Nadalje, izvješća pokazuju da države prosječno provjeravaju više od 75 % izvješća u pogledu dosljednosti s planovima za praćenje (sve države) i oko 75 % u pogledu podataka o dodjeljivanju (sve države osim Finske, Malte i Norveške). Dvadeset i pet zemalja izvijestilo je da provode i usporedne provjere s ostalim podacima. Samo tri zemlje (Latvija, Slovenija, Slovačka) navode da nadležna tijela nisu provela detaljnu provjeru izvješća o emisijama.

Na temelju podataka podnesenih 2017. u skladu s člankom 21. nadležna tijela iz 16 zemalja (Belgija, Bugarska, Danska, Španjolska, Finska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Poljska, Španjolska, Švedska, Slovačka, Ujedinjena Kraljevina) provela su 2016. opreznu procjenu u pogledu podataka koji nedostaju u slučaju 125 postrojenja. Međutim, 68 je prijavila Ujedinjena Kraljevina za emisije iz godina prije 2016., na temelju obavijesti operatora o novootkrivenim prošlim pogreškama. Ako se izuzmu podaci Ujedinjene Kraljevine iz ukupnih podataka za 2016., oprezne procjene navelo je 15 zemalja za 57 postrojenja (oko 0,5 % ukupnog broja postrojenja), a 2015. godine 45 postrojenja (0,4 %) te 2014. godine 37 (0,3 %). Navedena količina predmetnih emisija za 2016. iznosila je 1,9 milijuna tona CO₂ (naspram 8,3 milijuna tona prošle godine i 9,1 milijun godinu prije te), odnosno oko 0,1 % sveukupnih emisija (naspram gotovo 0,5 % u prethodne dvije godine). Najčešći razlozi navedeni za davanje oprezne procjene bili su nepostojanje izvješća o emisijama do 31. ožujka ili izvješća o emisijama koja nisu bila u potpunosti

usklađena sa zahtjevima Uredbe o praćenju i izvješćivanju / Uredbe o akreditaciji i verifikaciji.

Oprezne procjene u pogledu podataka koji nedostaju za zrakoplovstvo navele su samo četiri zemlje u vezi s 18 zrakoplovnih operatora (oko 3,5 % ukupnog broja), od kojih su svi bili mali onečišćivači (ukupno manje od 0,2 % emisija iz zračnog prometa). Za usporedbu, prošle je godine osam zemalja navelo 103 zrakoplovna operatora (gotovo 20 %).

Provjere nadležnog tijela također su i dalje važne za dopunjavanje rada verifikatora. U 2016. sve su zemlje sudionice potvrdile da provode daljnje provjere u slučaju postrojenja. Većina zemalja navela je sličan pristup u pogledu zrakoplovnih operatora (osim Mađarske, Latvije i Slovenije). Međutim, samo je 17 zemalja navelo da su 2016. provele neku vrstu provjere na licu mjesta u postrojenjima (Austrija⁶³, Cipar, Češka, Finska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Irska, Island, Latvija, Litva, Mađarska, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Španjolska, Ujedinjena Kraljevina).

Primjena kazne za prekomjerne emisije 2016. zabilježena je za samo 14 postrojenja u četiri zemlje (Bugarska 1, Poljska 1, Rumunjska 6 i Ujedinjena Kraljevina 6). U zračnom prometu kazne za prekomjerne emisije zabilježene su za 48 zrakoplovnih operatora (Belgija 1, Njemačka 4, Španjolska 4 i Ujedinjena Kraljevina 39).

Deset zemalja potvrdilo je izdavanje kazni (uz kazne za prekomjerne emisije) u izvještajnom razdoblju za 2016. Nije prijavljena ni jedna zatvorska kazna, ali izrečene su novčane kazne ili pisma opomene za 56 postrojenja i osam zrakoplovnih operatora, ukupne novčane protuvrijednosti od 1 573 389 EUR. Oko šestina tih kazni izrečena je za 19 postrojenja u Ujedinjenoj Kraljevini za koja su nadležno tijelo i trgovinska udruženja otkrili da rade bez dozvole. Ti operatori sada imaju dozvolu i čine većinu povećanja broja postrojenja koje navodi Ujedinjena Kraljevina.

Najčešća kaznena djela u 2016. bila su rad bez dozvole (21 slučaj), neprijavlivanje promjena kapaciteta (14 slučajeva), nepoštovanje roka za podnošenje verificiranih godišnjih izvješća o emisijama (devet slučajeva), neusklađenost s uvjetima dozvole (šest slučajeva) i neposjedovanje propisno odobrenog plana za praćenje (pet slučajeva). Ostali slučajevi uključivali su neusklađenost godišnjeg izvješća o emisijama sa zahtjevima Uredbe o praćenju i izvješćivanju, nepoštovanje obveze predaje dovoljnog broja emisijskih jedinica do 30. travnja i nepodnošenje izvješća o poboljšanjima.

---

⁶³ U okviru inspekcija iz Direktive o industrijskim emisijama.

9. ZAKLJUČCI I IZGLEDI

ETS EU-a ostao je 2016. vodeći alat EU-a za isplativo rješavanje problema povezanih s klimatskim promjenama. Sustav je doveo do smanjenja emisija od 2,9 % u postrojenjima koja su sudjelovala, što označava trend smanjenja emisija od početka treće faze 2013., a višak emisijskih jedinica na tržištu ugljika pao je na najnižu razinu od početka trenutnog razdoblja trgovanja. U tom pogledu prvim objavljivanjem pokazatelja viška u okviru rezerve za stabilnost tržišta u svibnju 2017. priprema se teren za početak djelovanja rezerve za stabilnost tržišta 2019., što je strukturno rješenje ETS-a EU-a za stabilizaciju europskog tržišta ugljika za srednjoročno razdoblje.

Važan je napredak postignut i u području zrakoplovstva. Nakon Rezolucije o smanjenju globalnih emisija iz zračnog prometa Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva iz 2016. Komisija je poduzela korake za daljnje primjenjivanje trenutnih mjera za zrakoplovstvo u ETS-u EU-a s obzirom na stupanje na snagu globalnog sustava i planiranje njegove brze provedbe.

Nadalje, u četvrtoj godini treće faze pokazalo se da je struktura ETS-a EU-a i dalje otporna. Stopa usklađenosti i dalje je vrlo visoka za stacionarna postrojenja i zrakoplovne operatore te se administrativna organizacija u zemljama sudionicama pokazala učinkovitom.

Tisućitom dražbom u svibnju 2017. simbolično je označena ključna etapa u nesmetanom funkcioniranju infrastrukture kojom se emisijske jedinice stavljaju na tržište.

Nakon više od dvije godine pregovaranja o prijedlogu reformiranja ETS-a EU-a za njegovo četvrto razdoblje trgovanja, u studenome 2017. postignut je ključni sporazum, čime se dokazuje da Europska unija svoju obvezu iz Pariškog sporazuma provodi u djelo. Revidiran i znatno osnažen ETS EU-a predstavljat će velik dio doprinosa EU-a provedbi Pariškog sporazuma o globalnom prijelazu na gospodarstvo s niskim emisijama ugljika.

Komisija će nastaviti s praćenjem stanja na europskom tržištu ugljika i sljedeće izvješće podnijeti krajem 2018.

PRILOG

Dodatak 1.

Tablica 1.: Broj besplatnih emisijskih jedinica zatraženih za modernizaciju elektroenergetskog sektora

	Broj besplatnih emisijskih jedinica koji su države članice zatražile u skladu s člankom 10.c			
Država članica	2013.	2014.	2015.	2016.
BG	11 009 416	9 779 243	8 259 680	6 593 238
CY	2 519 077	2 195 195	1 907 302	1 583 420
CZ	25 285 353	22 383 398	20 623 005	15 831 329
EE	5 135 166	4 401 568	3 667 975	2 934 380
HU	7 047 255 ⁶⁴	nije primjenjivo	nije primjenjivo	nije primjenjivo
LT	322 449	297 113	269 475	237 230
PL	65 992 703	52 920 889	43 594 320	31 621 148
RO	15 748 011	8 591 461	9 210 797	7 189 961
Ukupno	133 059 430	100 568 867	87 532 554	65 990 706

Tablica 2.: Maksimalni godišnji broj besplatnih emisijskih jedinica prema odstupanju od trgovanja svim jedinicama na dražbama za energetske sektor

Maksimalni godišnji broj emisijskih jedinica							
2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	Ukupno
13 542 000	11 607 428	9 672 857	7 738 286	5 803 714	3 869 143	1 934 571	54 167 999
2 519 077	2 195 195	1 907 302	1 583 420	1 259 538	935 657	575 789	10 975 978
26 916 667	23 071 429	19 226 191	15 380 953	11 535 714	7 690 476	3 845 238	107 666 668
5 288 827	4 533 280	3 777 733	3 022 187	2 266 640	1 511 093	755 547	21 155 307
7 047 255	0	0	0	0	0	0	7 047 255
582 373	536 615	486 698	428 460	361 903	287 027	170 552	2 853 628
77 816 756	72 258 416	66 700 076	60 030 069	52 248 393	43 355 049	32 238 370	404 647 129
17 852 479	15 302 125	12 751 771	10 201 417	7 651 063	5 100 708	2 550 354	71 409 917

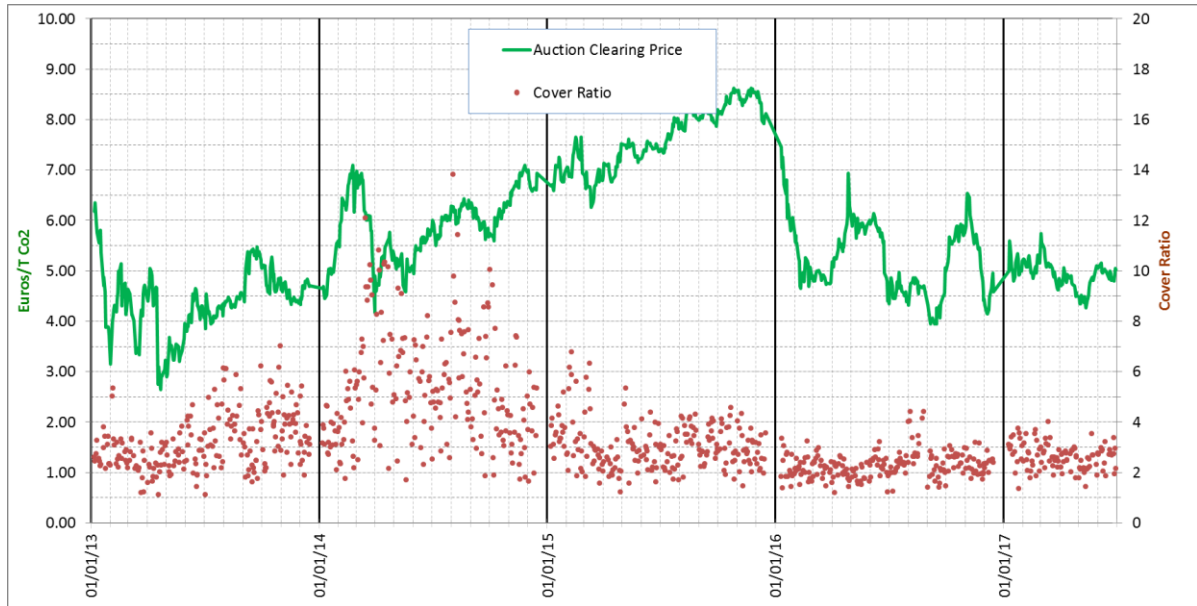
⁶⁴ Mađarska je odstupanje iz članka 10.c iskoristila samo 2013.

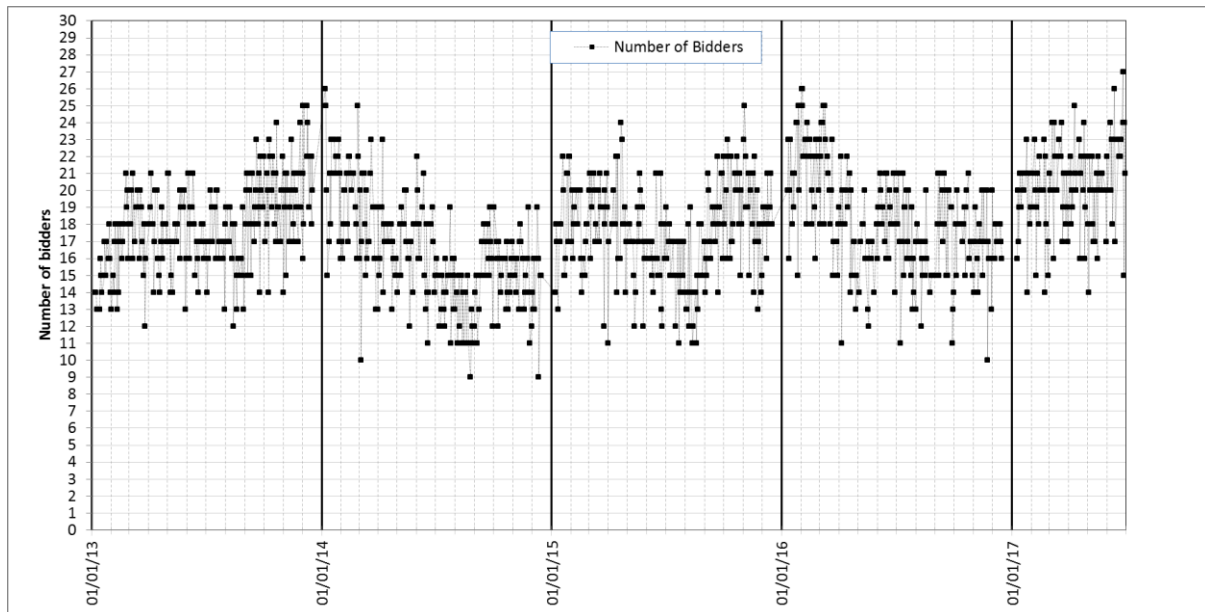
151 565 434	129 504 488	114 522 628	98 384 792	81 126 965	62 749 153	42 070 421	679 923 881
-------------	-------------	-------------	------------	------------	------------	------------	-------------

Dodatak 2.

Slika 1.: Pregled dražbi općih emisijskih jedinica od 2013. do 30. lipnja 2017.

- Konačna dražbovna cijena
- Stopa pokrivenosti

Dodatak 3.

Tablica 1.: Sažeti prikaz razmjene međunarodnih jedinica do 30. lipnja 2017.

Međunarodne jedinice razmijenjene do 30. lipnja 2017.	U milijunima	U postocima				
CER	231,08	54,61 %				
Kina	164,30	71,10 %				
Indija	13,13	5,68 %				
Uzbekistan	8,04	3,47 %				
Brazil	4,59	1,98 %				
Čile	3,11	1,34 %				
Koreja	2,92	1,26 %				
Meksiko	2,75	1,19 %				
Ostali	19,25	8,33 %				
			Prvi krug		Drugi krug	
ERU	192,07	45,39 %	U milijunima	Postotak ERU-ova	U milijunima	Postotak ERU-ova
Ukrajina	147,69	76,89 %	145,95	78,32 %	1,74	0,91 %
Rusija	32,06	16,69 %	32,06	17,20 %	0,00	0,00 %
Poljska	2,82	1,46 %	3,02	1,62 %	0,00	0,00 %
Njemačka	1,65	0,85 %	1,66	0,89 %	0,00	0,00 %
Francuska	1,24	0,64 %	1,24	0,67 %	0,00	0,00 %
Bugarska	0,49	0,25 %	0,49	0,26 %	0,00	0,00 %
Ostali	6,21	3,23 %	1,76	0,94 %	4,35	2,26 %
Ukupno	423,16	100 %	186,18	96,83 %	6,09	3,17 %

Dodatak 4.

Tablica 1.: Sastavnice ponude i potražnje u okviru ETS-a

Sastavnica	Ponuda ili potražnja?	Objava	Ažuriranje i nepoznanice
Ukupna količina prenesenih emisijskih jedinica iz druge faze	Ponuda	Izješće o tržištu ugljika	Nije predviđeno ažuriranje jer je druga faza završena. Konačni iznos.
Rane dražbe treće faze	Ponuda	Internetska stranica Glavne uprave za klimatsku politiku te internetska stranica EEX-a i ICE-a	Nije dio ukupne količine prenesenih emisijskih jedinica iz druge faze. Konačni iznos.
Emisijske jedinice za NER 300	Ponuda	Internetska stranica EIB-a	300 milijuna emisijskih jedinica monetizirano u razdoblju 2012.–2014. Konačni iznos.
Dražbe u zrakoplovnom sektoru	Ponuda	Internetska stranica Glavne uprave za klimatsku politiku te internetska stranica EEX-a i ICE-a	Nema – prilagodbe su vidljive u količinama za sljedeću godinu. Dražbe za 2013. i 2014. provedene su 2015.
Dražbe u trećoj fazi	Ponuda	Internetska stranica Glavne uprave za klimatsku politiku te internetska stranica EEX-a i ICE-a	Nema – iznos se ne revidira. Međutim, emisijske jedinice koje nisu ponuđene na dražbama (na primjer, zbog odgoda dražbi za neke države članice, kao što su države EGP-a i EFTA-e) mogu se prodati na dražbama sljedećih godina.
Besplatno dodjeljivanje (NPM-ovi)	Ponuda	EUTL, tablice	Ti se iznosi ažuriraju tijekom godine. Država članica može zakasnuti s podnošenjem podataka za prethodne godine ili stvarna dodjeljivanja mogu biti niža od iznosa predviđenog na početku.
Besplatno dodjeljivanje (NER)	Ponuda	EUTL, tablice	
Besplatno dodjeljivanje (zrakoplovstvo)	Ponuda	EUTL, tablice dodjeljivanja koje objavljuju države članice	EUTL pruža točno stanje stvarnog dodjeljivanja.
Besplatno dodjeljivanje (članak 10.c)	Ponuda	EUTL, tablica stanja	

Emisije (stacionarna postrojenja)	Potražnja	EUTL, podaci o sukladnosti	Podaci o sukladnosti objavljeni 1. svibnja prikazuju emisije i predane emisijske jedinice za postrojenja koja ispunjavaju zahtjeve sukladnosti (tj. postrojenja koja podnose izvješća u svim predmetnim godinama).
Emisije (zrakoplovstvo)	Potražnja		Ispunjavanje sukladnosti za zrakoplovne operatore za 2013. i 2014. provedeno je 2015.
Poništene emisijske jedinice	Potražnja		Izvješće o tržištu ugljika

Tablica 2.: Raspored objavljivanja podataka

Vremenski raspored	Podaci	Opseg
1. siječnja – 30. travnja godine x	Ažuriranja besplatnih dodjela elektroenergetskom sektoru (članak 10.c)	Godina x – 1
1. travnja godine x	Verificirane emisije Besplatno dodjeljivanje (članak 10.a stavak 5. – NPM-ovi)	Godina x – 1
1. svibnja godine x	Rok za ispunjavanje zahtjeva sukladnosti: verificirane emisije i predane emisijske jedinice	Godina x – 1
Svibanj/listopad godine x	Razmijenjene međunarodne jedinice	
Zadnje tromjesečje godine x	Izvješće o tržištu ugljika	Godina x – 1
Siječanj/srpanj godine x	Stanje rezerve za nove sudionike – tablica rezerve za nove sudionike	
Nije objavljeno na razini EU-a	Besplatno dodjeljivanje za zrakoplovni sektor objavljeno na razini država članica	

Dodatak 5.

Tablica 1.: Prethodne odluke Suda EU-a koje su relevantne za funkcioniranje ETS-a EU-a u razdoblju od srpnja 2016. do lipnja 2017.

Broj predmeta	Predmetno zakonodavstvo	Stranke	Sažetak predmeta	Datum	Sažetak presude
----------------------	--------------------------------	----------------	-------------------------	--------------	------------------------

Predmet C-461/15	Odluka 2011/278/EU	E.ON Kraftwerke GmbH protiv Savezne Republike Njemačke	Opseg obveze za pružanje informacija o besplatnom dodjeljivanju emisijskih jedinica s obzirom na promjene u poslovanju jedne elektrane	8.9.2016.	Nadležno tijelo može definirati „relevantne informacije” koje treba navesti u pogledu kapaciteta, razine aktivnosti i poslovanja postrojenja. Informacije se mogu smatrati relevantnima bez obzira na moguće promjene u dodjeljivanju operatoru.
Predmet C-460/15	Uredba (EU) 601/2012	Schaefer Kalk GmbH & Co. KG protiv Bundesrepublik Deutschland	Valjanost isključenja CO ₂ korištenog u proizvodnji precipitiranog kalcijeva karbonata u članku 49. stavku 1. i točki 10. Priloga IV.	19.1.2017.	U kontekstu CO ₂ koji je prenesen izvan postrojenja za proizvodnju vapna i stabilno vezan u proizvodnji precipitiranog kalcijeva karbonata, članak 49. i točka 10.B Priloga IV. u suprotnosti su s člankom 3. točkom (d) Direktive o ETS-u jer se njima nepobitno pretpostavlja da postoji ispuštanje CO ₂ u atmosferu.
Predmet C-457/15	Direktiva 2003/87/EZ	Vattenfall Europe Generation AG protiv Bundesrepublik Deutschland	Kad nastaje obveza trgovanja emisijskim jedinicama za uključivanje izgaranja goriva u postrojenjima ukupne nazivne ulazne toplinske snage iznad 20 MW u Prilog I.?	28.7.2016.	Uključivanje „djelatnosti izgaranja goriva u postrojenjima ukupne nazivne ulazne toplinske snage iznad 20 MW” u Prilog I. počinje u trenutku prvog ispuštanja stakleničkih plinova koje postrojenje proizvede (čak i prije proizvodnje električne energije).
Predmet C-456/15; spojeni	Odluka 2013/448/EU	Borealis Polyolefine GmbH protiv Bundesminister für	Valjanost načina izračuna jedinstvenog	14.7.2016.; 28.4.2016.	Članak 4. Odluke 2013/448/EU i Prilog II. toj

predmeti C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 i od C- 391/14 do C-393/14		Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft	međusektorskog faktora korekcije		Odluci nisu valjani. Podaci o emisijama proizašli iz novih aktivnosti u postojećim postrojenjima nisu se smjeli uzeti u obzir, nego samo podaci o emisijama iz postrojenja koja su uključena u ETS EU-a od 2013. Međusektorski faktor korekcije neće biti valjan od 1.3.2017.
Predmet C-321/15	Direktiva 2003/87/EZ	ArcelorMittal Rodange et Schiffange SA protiv Velikog Vojvodstva Luksemburga	Pitanje o predaji pogrešno dodijeljenih emisijskih jedinica te mogu li se emisijske jedinice smatrati imovinom	8.3.2017.	Države članice imaju pravo bez naknade tražiti povrat pogrešno dodijeljenih emisijskih jedinica. Pitanje pravnog statusa emisijskih jedinica nije ključno za donošenje presude u predmetnom slučaju.
Predmet C-272/15	Odluka 377/2013/EU, Direktiva 2008/101/EZ	Swiss International Air Lines AG protiv The Secretary of State for Energy and Climate Change, Environment Agency	Krši li se Odlukom br. 377/2013/EU načelo EU-a o jednakom postupanju time što se njome uspostavlja moratorij na predaju emisijskih jedinica za letove između država EGP-a i država koje nisu dio EGP-a, ali ne i za letove između država EGP-a i Švicarske?	12.12.2016.	To što se moratorij na letove izvan EGP- a ne primjenjuje na letove sa švicarskih aerodroma i prema njima ne znači da se krši načelo jednakog postupanja jer se ono ne primjenjuje na treće zemlje.
Predmet C-180/15; predmet C-506/14	Odluka 2011/278/EU, Odluka 2013/448/EU	Borealis AB i drugi protiv Naturvårdsverket; Yara Suomi Oy i drugi protiv Työ- ja elinkeinoministeriö	Valjanost načina izračuna jedinstvenog međusektorskog faktora korekcije i načina određivanja referentne vrijednosti proizvoda za vrući	8.9.2016.; 26.10.2016.	Međusektorski faktor korekcije od ožujka 2017. nije valjan (vidjeti predmet C-191/14 i druge). Metodologija za izračun referentne vrijednosti za

			metal		vrući metal proglašena je valjanom. Sud je istaknuo načelo izbjegavanja dvostrukog računanja emisija.
Predmet C-203/12	Direktiva 2003/87/EZ	Billerud Karlsborg AB protiv Naturvårdsverket	Treba li operator koji nije predao dovoljno emisijskih jedinica do 30. travnja platiti kaznu bez obzira na razlog tog propusta, čak i ako je operator imao dovoljan broj emisijskih jedinica 30. travnja?	17.10.2016.	Kazne se u skladu s Direktivom o ETS-u EU-a primjenjuju čak i ako je operator koji svoje emisijske jedinice nije predao na vrijeme 30. travnja imao dovoljno raspoloživih emisijskih jedinica da pokrije svoje emisije za prethodnu godinu.